

Németh Dezső

Madáristen világfán énekel

Németh Dezső

Madáristen világfán énekel

Mitológiai történetek

Szerkesztette: Németh Erzsébet
A képeket készítette: Németh Dezső

Németh Dezső

Madáristen világhán énekel

Budapest

2015

© Németh Dezső

Lant Irodalmi Klub
1215 Budapest, Sás utca 1a.
www.kislant.hu
lant@kislant.hu

Előszó, amely
ritkás betekintést ad
hiedelmvilágunkba
és mitológiánkba

A határtalan világ horizontjának naptól égő messzeségébe, és az égboltra tekintve: a félés és az imádás volt az ősidők emberének természetes szellemvilága. A felhőktől elsötétült égbolton cikázó villámok, és az ezt kísérő félelmetes dörgések ijedelmeket váltottak ki. Az ember csillaghite a természet imádásával vált mindenhatóvá. Őseink az éjszakai égbolton látták a Csodaszarvast, de hajnaltájt a napban is feltűnt ragyogó alakja.

A csángók – a Kis-Somlyó hegyen – hajnalváró virrasztáskor a teliholdban látni vélik Babbát, a Boldogasszonyt, a felkelő Napban pedig az Aranyszarvast. Istenanya jelképe a Hold, Istenatyái pedig a Nap. Babba, Bau néven a sumer mitológiában is fellelhető. Az Erdélyben talált 43 ezer éves kis Vénusz szobrok a Mahgar ősvallásról, az Istennő imádásáról tanúskodnak. Szent Gellért, Babbát Szűz Máriával azonosítja és „Napba öltözött asszonynak” nevezi a prédikációiban.

Boldogasszony füveket (Nagyboldogasszony napján) az asszonyok a templomba viszik megszentelni, ezeket a füveket a halott mellé teszik a koporsóba. Például a szentelt ökörfarkkóró elkergeti a boszorkányokat. A magyar hagyomány Boldogasszonyt a világteremtő istenasszonyhoz is köti. Boldogasszony ünnepét a szerelemhez, a szerelem gyümölcseéhez, a „rügyfakadáshoz”, akár a mellbimbók duzzadásához is hasonlítják.

Magyaroknál a Napistent aranyszarvas jelképezte, de mitológiánkban a beszélő Turulmadár szimbolizálja a legfőbb istent, amely az Istenatya lelke lehet. A nap felé repülő sólyom vagy sas madár az égbolton, mintha a napba repülne, így illeszkedik a magyar mitológiai képhez a szarvas és a turulmadár. Hunor és Magor kutyáikkal üldözik a megjelenő nemes állatot, az aranyszarvast, amely égi napszellem ugyanúgy, mint az Emesét árnyékként megszálló sólyommadár.

Őseink kék sábornak képzeltek az eget, amely a Föld fölé van kifeszítve, és a sarkcsillag pillére tartja. A Föld a világ közepén egy lapos korong a cethalak vagy a teknőcök hátán. A korong közepén egy nagy hegy van, akár a mesékben a gyémánt- vagy üveghegy, ennek tetején nőtt ki a világfa, de nevezik istenfának, égig érő fának, vagy tetejetlen fának egyaránt. Ez a különleges fa köti össze az eget a földdel és az alvilággal. Az alvilágban élnek az ártó, rossz szellemek.

A világfa meséinkben aranyalmát is terem.

Éjszaka az égbolton az Orion csillagképben megjelenik Nimród, a Biblia szerint is nagy vadász, de a tündöklő szarvas testét Perszeusz és a Szekeres csillagkép, míg Kassiopeia a szarvát csillogtatja meg. Itt a szarvas üldözői (Hunor és Magor) az Ikrek és a Kis Kutya csillagképek. A Világfa ágain vannak az égitestek, és levelek rétegei közt helyezkednek el a másik világok, de a születendő emberek lelkei is itt élnek, mint madarak, és a fáról a csecsemők testébe szállnak.

A világfa legtetején él Istenatya (Öregisten) gyémánt palotában, akinek a lelke a Turulmadár, gyermekei a Nap, a Hold és a csillagok. Ezt Felsővilágnak nevezik, amely hét szintből áll, és a szintek hét nap járóföldre vannak egymástól. A gyémánt hegyhez és a Világfához hét lépcső vezet, a táltos ezeken a lépcsőkön közlekedik.

A Föld a Középső világ. Itt élnek az emberek, állatok,

növények, táltosok, a szellemek és a boszorkányok. A magyar hiedelemvilág ismer más természeti lényeket is: erdei- és vízi szellemeket. Vízi szellem a halfarkú selló, ezt az ember csak úszó hab formájában láthatja a vízen. Az erdei manók és törpék gnómtestű lények, erősek és általában rossz cselekedetekre hajlamosak. Szépasszonyok az égen szállnak és énekelnek, míg a bábák ronda vén satrafák és a kutakban van a lakhelyük. Szépasszonyok megbabonázzák a fiatalembereket és halálra táncoltatják őket. Jót csak a tündérek cselekszenek, akik mindig szép fiatal lányok.

Alsóvilágban, a pokolban élnek a Lidércszerű ördöglények. Unszimpatikus csodalény a Lidérc (más formában is ismert, pl. Lúdvérc), aki kedve szerint váltogatja alakját. Alvilágból feljőve megjelenik emberi vagy állati alakban, de leginkább tűzcsóva formában szálldos és gyújtogat. Patás emberként mindig sötétben jön el, halálra lovagolja az elvarázsolt asszonyt, lányt, akik legyengülnek és elsorvadnak. Sokszor kopasz csirkeként érkezik és kincsekkel ajándékozza meg a gazdáját.

A magyar hiedelemvilág szorosan kapcsolódik mitológiánkhoz, de mondákban, mesékben, regösénekekben, népbaladákban is fellelhetőek mitológiai elemek. Például Görög Ilona balladájában szerepel a Csodamalom, amely hasonlóan a finn eposz, a Kalevala Szampo nevű malmához, pénzt és gyöngyöt járat ki malomkövein. De legszebb mitológia történeteink a Csodaszarvasról és az Emese álmáról szólnak.

Mitológiánk szempontjából nem lehet figyelmen kívül hagyni a Tarihi Üngürüszet, Mu történetét és az Arvisurákat sem, de más mitológiák bevonása sem ördögtől való cselekedet.

A magyar- hiedelemvilág és mitológia kutatói sok tudományos tényre világítottak rá, de a transzcendens költői világnak szét kell feszítenie ezeket a szűk kereteket.

Bevezető érdekességek, talányos történetek

Madáristen világfán énekel címben szereplő madár, isten, világfa szavak mögött – az emberek hiedelemvilágának megismerése közben – mitológiai képzetek sokasága lelhető fel. A madarokról különösen sok történet szól. Legtöbb kultúrában megtalálhatók, nagyon sok babona fűződik hozzájuk. Rejtélyes röptük az égbolton, énekeik és a tojásaikból keletkező élet kapcsán csodás tulajdonságokkal ruházta föl őket az emberi szellem. Fölröppennek kéklő magasságba, fényben fürdő felhők fölé, talán lelkeket visznek a csillagokon túlra, és jöttükben isteni üzenetet hoznak a földre.

A magyar mitológia csodálatos madara a turul, a magyarok ősi hitvilágának emléke. Az isteni égi hatalom és az uralkodói

*Atilla turulos pajzzsal a Képes
Krónikából*

felsőbbség földi megtestesítője. Mondáinkban az Árpád nemzetség tőle ered, és isteni eredetük ölt testet a turul szimbolikus megjelenésében. Nemzeti önállóságunk és összetartozásunk ősi jelképe.

Természeti madaraink közül egy nagy kerecsensólyomnak a képzelt változata, a *Falco cherrug* vagy a *Falco rusticolus altaicus* (altáji havasi sólyom) hasonlítható hozzá. Magyar szavaink közül a kerecsen, zongor (Zsombor név), turulsas utal a mitológiai madarunkra. A turul szót török eredetűnek vélik: togrul, turgul törökül vadászsólymot jelöl.

Kézai Simon 1283-ban a következőket írja a turulról

krónikájában: „Atilla király címere pedig, melyet saját pajzsán viselni szokott, olyasforma madár volt, melyet turulnak hívnak, fején koronával. Azt a címert a hunok egészen Géza fejedelem koráig, amíg mint közösség kormányozták magukat, mindig magukkal vitték hadaikban.”

Nyilvánvalónak látszik, hogy a magyarságnál isteni jelkép volt ősidők óta, és valószínűsíthetjük, hogy már az időszámításunk előtti Kárpát-medencei otthonunkban és a magyák földjén, Muban is szakrális jelentőséggel bírt.

Mezopotámia Ur városában a Ninhurság szentjének hom-

lokatát díszítő rézből készült domborműn láthatjuk az orosz-lánfejű madarat és a két szarvast. A gyönyörű ereklye 4500 éves. Dr. Hall, illetve Sir Wolley találták meg ásatásaik során. A szentély építését igazoló ékírást agyagtábla felirata: „...Mesapadda Ur királyának fia, építé urnőjének Ninhurságnak” ... „a teremtés istenanyjának ezt a gyönyörű templomot...”.

Az eredeti kép alatti szöveg a „tur-ullu” feliratot hozza elő, amely a sumér-akkád-francia szótár szerint új fényt jelent: (tur=fiatal, ullu=csillogás). Másképp értelmezve a szöveget: Tur-ur-lu = teremtvédelmesember = Világ teremtője és védel-

mezője = Turul. Az ősrégi turulmadarunk Napistent a világ teremtetőjét szimbolizálja. A csodaszarvas pedig a nemzetteremtő termékenység szimbóluma. Hétágú agancsuk a világfára utal. Az oroszlánfejű turul pedig a hatalmat jelképezi, kiterjesztett védő szárnyai a Boldogasszonyt, a szarvasasszonyt óvják... Egyes elképzelések szerint az oroszlánfejű kerecsensólyom nem más, mint maga Nimród égi megjelenítése, de valószínűbb, hogy Anzút ábrázolja, aki oroszlánfejű sas a sumer mitológiában.

Anonymus A GESTA HUNGARORUM című művében írja: „Az Úr megtestesülésének nyolcszáztizenkilencedik esztendejében Ügyek, amint fentebb mondottuk, nagyon sok idő múltán Magóg király nemzetségéből való igen nemes vezére volt Szcítiának, aki feleségül vette Dentü-Mogyerban Önedbelia

A rakamazi turul

vezérnek Emes nevű leányát. Ettől fia született, aki az Álmos nevet kapta. Azonban isten, csodás eset következtében nevezték el Álmosnak, mert teherben levő anyjának álmában isteni látomás jelent meg turulmadár képében, és mintegy reá szállva teherbe ejtette őt. Egyszersmind úgy tetszett neki, hogy méhéből forrás

fakad, és ágyékából dicső királyok származnak, ámde nem a saját földjükön sokasodnak el. Mivel tehát az alvás közben feltűnő képet magyar nyelven álomnak mondják, és az ő születését álom jelezte előre, azért hívták őt szintén Álmosnak. Vagy azért hívták Álmosnak – ami latinul annyi, mint szent –, mivel az ő ivadékából szent királyok és vezérek voltak születendők.”

A Budai Képes Krónika szövegében ez áll: „Eleud (Előd), Ugek fia Szkítiában Eunodbilia leányától egy fiút nemzett, kit

Álmosnak neveztek el arról az eseményről, hogy anyjának álomban úgy tűnt, egy madár, héja formájában jőve, őt teherbe ejtette, és hogy méhéből egy sebes patak indult meg, de nem a saját földjén sokasodott meg. Ezért történt, hogy ágyékából dicső királyok származnak. Mivel pedig a sompniumot nyelvünkön almnak mondják, és hogy maga a születés álom által volt előre bejelentve, ezért hívták őt magát Álmosnak, ki volt Eleud, ki volt Ugek, ki volt Ed, ki volt Csaba, ki volt Etele ... fia.”

Magyák Muanya földjén

A maya Madridi-kódexet Charles-Étienne Brasseur és Augustus Le Plongeon francia tudósok fordították le a 19. században. Az ismeretlen Mu földrész neve ekkor vált ismertté. Az 1920-as, 1930-as években – a kódex nyomán – James Churchward számos könyvet írt az elsüllyedt Mu történetéről. Az általa rajzolt térképen Polinézia területeit, a Hawaii-szigeteket és a Húsvét-szigeteket is magába foglalja az elsüllyedt Mu. Feltételezése szerint Mu 13 000 évvel ezelőtt merült az óceánba, nyomaként csak polinéziai szigetek maradtak.

De a Mu kontinens nevét igazából akkor ismerte meg a világ, amikor Koszlov orosz régész a középázsiai Khara Khota romvárosban, egy sírban fejedelmi uralkodó pár maradványait fedezte fel. A sír falán lévő festmény az uralkodót és feleségét ábrázolta. A pár felett egy négyfelé osztott kör alakú embléma közepén egy görög nagy Mü betű volt. A festményt Koszlov 18 ezer évesnek becsülte. Ezek a felfedezések újabb kutatásokra ösztönözték a tudósokat. Egy angol zoológusnak Philip L. Slaternek feltűnt, hogy a makimajmok megtalálhatók az óceán mindkét partján: Afrikában, Dél-Indiában és Malajziában egyaránt. Hogyan lehetséges ez? Valószínű, hogy létezett egy földrész, amely összekapcsolta ezeket a helyeket. Ezt a

feltételezett kontinenst a makimajmok tudományos elnevezéséről Lemúriának keresztelték el. Helye a mai Csendes-óceán és Indiai-óceán területén lehetett. Hatalmas földrész volt. Geológusok is igazolták a feltételezést, amikor az indiai Gondwanából és Dél-Afrika néhány területéről származó egyező fossziliákat mutattak ki. (Ezeket a feltételezéseket azonban felülírta a kontinensek vándorlásának később megalkotott tudományos elmélete.)

„... a Csendes Óceánban egykor létezett három... óriási földrész, ..., amely Kr. e. 11 542 év május havának 13. napján éjjel vulkanikus lángörvénytől elárasztva az Óceán mélyére süllyedt. Ezt az elsüllyedt földrészt „Mu”-nak, Anyának, Földanyának, Anyaföldnek, Anyaországnak nevezték, mert ezen a földrészen jelent meg egykor a Föld első embere, a bibliai Ádám...”

„Földünk minden talpalatnyi része ennek az Anyaországnak volt gyarmata... E kontinens lakói, a magyák tanították meg a népeket nyelvre, írásra és emberi életre. Magyák tanították meg az emberiséget a föld művelésére, ökrök igába és lovak szekérbe fogására. Bányászatra, ötvösségre, világításra, számolásra, csillagászatra, stb... Egy részük Amerikába ment Muból.”

(Csicsáki Jenő: *A magyar nemzetcsalád útja távol-nyugatról távol-keletre*, Sydney 1961.)

A maya indiánok lehettek az amerikai magyák utódai vagy „tanítványai”?

De nem csak a mayák származhattak a magyák népéből, hanem a szkíták is, akik egyesek szerint a hunoktól erednek, ezért a magyarokkal azonosítják őket. Bár a történészek egy csoportja kétségbe vonja a magyar hun vagy a magyar szkíta eredetet egyaránt.

Zajti Ferenc: Magyar évezredek című könyvében, amely 1939-ben Budapesten jelent meg, írja, hogy a szkíták Turkesz-

ban sajátságos történeti színezettel egész az őskorba érnek már fel; s nevezetes ránk nézve, hogy a keleti regék így tudják azt már a Góg s Magóg népségekről, tehát azokról, kikkel nemzetünk is azonosított, vagy kiknek egy részét tevé.”

(I.A. M. Mythologia, 346)

Amikor Mu-földrészeket egy vulkanikus lángörvény az óceánba süllyesztette, az ott élő magyák egy részének sikerült elmenekülnie. Feltételezhető, hogy a magya „tudósok” jó előre megjósolták a katasztrófa közeledtét, így sokan elhagyták Mut bárkákkal, tutajokkal, de az is lehet, hogy repülők is voltak, amelyeket valamilyen tüzelőanyaggal hajtottak. Ezeken, a repülőkön jutottak el hírvivőik különböző földrészekre, hogy figyelmeztessék az embereket a közeledő veszélyre. Lehet, hogy egy hatalmas meteorit zuhant bele az óceánba, de az sem elképzelhetetlen, hogy egy gravitációs átrendeződés következményeként a Föld befogta a Holdat, és ez okozta a katasztrófát. A fennmaradt maja kódexekben írnak arról, hogy a Hold még nem volt az égen, amikor már emberek éltek a Földön, de a busmanok „emlékezete” is erről regél. Egyes elméletek szerint a jégkorszak végén, úgy 11-12 ezer évvel időszámításunk előtt, a Föld gravitációs tere befogta a Holdat.

Valószínű, hogy egy ilyen természeti jelenségnek volt a következménye a Vízözön is.

W. Libby a C14-es kormeghatározó módszer feltalálója, azt állítja, hogy az egész Föld felszínén körülbelül 10 400 évvel ezelőtt teljesen eltűnt az élet minden nyoma. Ha nem is teljesen így történt, valószínű, hogy csak kisebb túlélő embercsoportok maradtak meg, akiknek szinte mindent újra kellett kezdeni.

(A C14-es kormeghatározás azon alapszik, hogy minden élőszervezetben megtalálható a C14-es szénizotóp, ez a szervezet elhalásakor azonnal csökkenni kezd. Mivel ismert a szén 1 grammjára számított

percenkénti bomlások száma, az idő mértékét az elhalástól számított csökkenés mértékének ismeretében állapítják meg.)

A legendákban, mítoszokban sokszor előfordulnak csodatevő tudós emberek, akik az égből érkeztek a régi korok emberei közé, és hasznos dolgokra tanították meg őket. Ezek az emberek mindig fehérbőrűek voltak és szakállt viseltek. Az amerikai indiánok, Kanadától Mexikóig ilyen fehérbőrű szakállas istenekről regélnek. Egyébként egy Egyiptomi múzeumban felfigyeltek egy kicsi, néhány tízgrammos madárként bejegyzett régészeti leletre, amelyről később bebizonyosodott, hogy a modell egy repülőgép tökéletesen megszerkesztett másolata, de később többet is találtak belőle. Dél-Amerikában is találtak egy hasonló színarany „madarat” (repülőgép modellt), amelyet megvizsgáltak, és megállapították, hogy alakját tekintve képes lenne repülni. Ezt az értéket Bogotában, Kolumbia fővárosában őrzik egy széfben.

De a legmeglepőbb lelet egy Földtérkép, amelyet egy török admirális készített el különböző térképek összeszerkesztésével a XVI. század elején. Az admirálist Piri Reisnek hívták, és a szenvedélye a térképészet volt. Valamikor kalózként kezdte, de most a törökök nemzeti hősnek tartják. Piri Reist világljáró foglalkozása és hatalmas nyelvismerete segíthette abban, hogy mindenféle régi térképek birtokába jusson. A térképén már szerepel az Antarktisz, amelyről még a tizenhatodik század elején senkinek sem volt tudomása, sőt a Déli-sark partjait jég-takaró nélkül mutatja, amely arra enged következtetni, hogy a 11 ezer évvel ezelőtti állapotot ábrázolja, vagyis az eljegesedés kezdete előtti időt. Az eljegesedés következtében ma a Déli-sark vonalát másfél kilométeres jég borítja. Meglepő még, hogy a térképen a hosszúsági és szélességi vonalak is fel vannak tüntetve, pedig azt csak a térkép készítését követő körülbelül kétszáz év múlva találták fel. A térkép nagyon pontos. Ma egy

ilyen pontosságú térkép elkészítéséhez repülőgépre, és különleges fényképezőgépre van szükség. Nyilvánvaló, hogy ennek a térképnek az eredetijét, egy magas technikai tudással rendelkező civilizáció készíthette.

Bárhogyan is történt, arra következtethetünk, hogy a Vízözön után, magasabb tudású ember-csoportok a Föld különböző pontjain kikötöttek bárkáikkal. Mu vagy az Atlantisz elsüllyedését követően akár kilométeres hullámok is átcsaphattak a Földön, és csak a magasabb hegyeken élő pásztoremberek maradtak életben, meg a bárkák lakói, akiket a magyák előre figyelmeztettek a közelgő veszélyre. Érdekes, hogy a Vízözön jelenség majd minden nép emlékezetében, mitológiájában fennmaradt. Észak-Európában talált ősemlék nyomok időkorát körülbelül 10400 évesre teszik. Az előtte keletkezett nyomokat talán a Vízözön mosta el? Közép-ázsiai ásatások során tapasztalt jelenség, hogy településre utaló jelek ebben a korszakban nincsenek, eltűntek. Helyettük a barlangok, források környékén talált leletekből arra lehet következtetni, hogy ezek a területek víz alá kerültek, akár a tengerszint feletti 800 méteres magasságban is.

Elképzelések szerint a szerencsésebb magyák tutajokkal, bárkákkal, hajókkal, esetleg repülőgépekkel menekültek el a lángörvénybe borult Mu-földrészekről. Nem sokan lehettek, de úgy, mint a bibliai Noé, aki szerintem ugyancsak magya ember volt, kikötöttek a kontinens több pontján. Akik nem veszték oda a több kilométeres hullámok áradásakor, egy idő után szárazföldre értek. Egyik ilyen regés történeti hely Perzsia, ahol a magyák partra szállhattak, és mivel a Kaukázus hegyei aránylag közel vannak, és az Ararát hegy is a „közelben” található. Néhány száz kilométer megtétele évtizedek alatt nagyon is elképzelhető és lehetséges lehet. A hegyekben megmaradt emberekkel találkozhattak a magyák, akiknek a lehetőség

szerint átadták tudásukat, szerszám maradványaikat.

Időszámításunk előtti harmadik-ötödik évezred körül a Tigris és Eufrátesz környék síkságán élt a sumer nép. Öntözéses földművelésük felvirágoztatta ezt a vidéket. Paradicsomkertjeik, gyümölcsöseik hírét a karavánok messze vitték. Csodálatos kultúrájuk talán a Mu-ból elmenekült magya nép sugallatára keletkezett. Később e délvidék talaja leromlik, és a sumer nép egyre északra, a Kaukázus környékére húzódik, ahol más népekkel kerülnek kapcsolatba. A Turán fennsíkon a szkíta, hun, finn, vogulok, stb. népek egészen az Urál-hegységig jutottak el. Voltak, akik tovább mentek, más népek pedig az időjárás változásának hatására visszafelé vándoroltak.

„... az ősi skytha-hun nép szülte a magyarságot, de ugyan-
csak a skythák adták őskultúrájukat az ókornak is. A skytha-
hun népek közül való a Kaukázus szülte, s Irán táplálta
Zarathustra, s a skytha lelkületből termett az ókor megannyi
nagy vallásos megmozdulása, az indiai buddhizmus és a
Galileából kiindult kereszténység is...”

(Zajti Ferenc: Magyar évezredek, Budapest, 1939.)

A Kaukázus és a Karakorum hegyei között elég nagy a távol-
ság, de évszázadok alatt a vándorló keveredő népek a föld
bármely pontjára eljuthattak. Így a magyákkal kapcsolatba
került emberek leszármazottai a Vízözön után több ezer év alatt
elszaporodtak, de emlékeikben, ha csak szórványokban is,
megmaradtak az aranykorról szóló regék: az elsüllyedt föld-
részek, a katasztrófa és a Vízözönről szóló történetek. Nagy
távlatokban az igaz történetek eltorzulhattak, mitológiai ese-
ménnyé váltak, vagy egyes hitforrásokba épültek be.

„A középkori keresztény krónikás szemléletéhez híven, a magyarok első őshazáját a bibliai Eviláth-tal, a Paradicsommal határos országgal azonosította. Kézai a magyarokat és a hunokat azonosnak tekintette, úgy vélte, e nép születésének idején az első hazát Perzsiának nevezték. A magyarok későbbben a perzsiái hazával határos Maeotiszba költöztek,”

(Bartha Antal: *A magyar nép őstörténete*, Akadémiai Kiadó, 1988.)

Nem lehet véletlen, hogy ez a terület maradt meg a regékben, ahol a magyar eredetmonda gyökerezik. Gondoljunk csak a csodaszarvas mondánkra.

A II. világháború után Ecuadorban, az emigráns Móric János, az itt élő (Cahari, Puruba és Mochica törzsek) indiánokkal magyarul beszélt. Több ezer magyar térképészeti és családnevet gyűjtött össze. Ecuador fővárosa Quito, amely az ősz Quito birodalom nevét őrzi. Eredeti kiejtésben Quito=Kitus, amelyből következik kit=két, us=ős: a Két Ős Birodalma. A két ősz pedig Góg és Magóg nevére utalhat. A Csendes-óceán partján, az Andok hegyei között, az Amazonas őserdővel borított medencéjében laknak olyan indián törzsek, amelyek közül néhányan talán még ma is beszélik az ősz magyar nyelvet. Feltételezik, Móric János kutatásai alapján, hogy a spanyol hódítók által elnémított ősz nyelv magyar volt. Magyarul beszélő törzs a Salasaca: Zala-szaka; több forrás szerint a szaka szkítát, illetve a hunok leszármazottait, a székelyeket is jelöli. (Vannak kutatók, akik a székelyeket a hunok utódainak tartják.) Több szavuk megegyezik a ma is használt magyar szavainkkal (apa=apa, aya=anya, nap=nap, vin=vén, kit=két, us=ős, fuel=folyó, pille=pille, lepke). A Zuay tartomány egyik ősrégi helységének neve: Pest, de sok más magyarral egyező név is fellelhető (Tanay, Béla, Mór, Zillahi, stb).

Az ásatások során leltek fokesokat, valamint a magyar

koronázási jogarra és az országalmára (aranyalma) hasonlító tárgyakat. Az itt élő indiánok segítségével Móric János talált egy barlang-rendszert, ahol az egyik barlangban sok „múzeumi” tárgyra bukkantak. Aranylemezekre vésett rovásos könyvtár, szobrok, stb. kerültek elő. A barlangnak a Táltosok Barlangja nevet adta. A titkot szerették volna megszerezni kincses mormon egyházi főemberek, de Móric János nem árulta el a barlangok rejtekhelyét, inkább kutatásait a magyar törzsek amerikai földrészre való érkezésének megfejtése felé irányította.

Ecuadorból 1970-ben egy balsafa tutajjal négy fiatalember elhajózott Ausztráliába. Az út 159 napig tartott. A tutaj Móric János tervei szerint készült, az „expedíciót” is ő irányította.

Feltételezte, hogy a magyar törzsek a Csendes-óceán felől, tehát nyugatról érkeztek vízi úton Dél-Amerikába.

Vámos Tóth Bátor földrajztanár, aki Hawain élt, igazolta, hogy Indonéziában minden negyedik, az Indus völgyében minden harmadik földrajzi név magyar eredetű. Például: Lelle, Aliga, Kiliti. stb.

Mexikó városhoz közel 1967-ben találták meg az u.n. Kland-tekerceket. Az írott tekercek sértetlenül kerültek elő a 20 méter vastag láva alól. Kőládákban voltak. Megfejtették az írásokat, amelyek a több ezer éve elsüllyedt Mu történetével, kultúrájával állnak kapcsolatban. Tony Earl a Mu Revealed című könyvében írta le az ásatások eredményeit.

Mu egy nagy kiterjedésű földrész volt a Csendes-óceánon. A lankás dombos vidéket bőven termő földek borították, ahol buján nőttek a trópusi növények. Széles sima utak szeltek át a földrészt. Az utak kövei olyan pontosan voltak összeillesztve, hogy közöttük a fű nem tudott előretörni. Munak hét nagy fővárosában voltak az iskolák és vallási központok. Nagy templomokat emeltek Ra Isten tiszteletére, de gyönyörű kőpalotákat

is építettek, és hatalmas monolit emlékműveket faragtak.

(Lásd: Húsvét szg-i szobrok vagy Tiahuanaco faragványai).

Királyukat úgy választották, akit Ra Mu-nak neveztek. A földrészt a Nap birodalmának tartották, és Ra Mu (Mu Napja) az istenség földi képviselője volt, de nem imádhatták. Hittek a lélek örök megmaradásában, új alakban történő megjelenésében és az Istenhez való megtérésében. Hitték, hogy a lélek az Istentől származik. Isten iránti tiszteletük olyan nagy volt, hogy nevét soha ki nem mondták. Ra volt a jelképe minden szent tulajdonságnak, még imáikban is csak jelképesen szólították meg.

Ezen a földrészen 64 millió ember élt. A határa Hawaii-tól kissé északra esett, déli irányban talán Fidzi- és Húsvét szigetekig terjedt. Szélessége ötezer kilométer volt észak-dél irányban, a hossza kelet-nyugat irányban pedig nyolcezer kilométer lehetett. Három területből állott, amelyeket csatornák választottak el egymástól. A déltengeri szigeteken élő bennszülöttek Mu leszármazottai. Tíz törzsre tagozódtak, de az uralkodó népcsalád a magyák voltak. Tengeri és légi hajósaik megfordultak az egész földön. Nagy forgalmat bonyolítottak le utasokkal és árukkal a kontinensen lévő gyarmataik, valamint Mu és az anyaország között.

Az uralkodó magya nép három ága különböző irányokban indult felfedezőútra a földön. Alkalmas helyeken gyarmattelepeket hoztak létre. A kara magyák keleti, a naga magyák nyugati, míg a quiché magyák északi irányba mentek.

Mu elsüllyedését követően a naga magyák egy hónapi tengeri bolyongás után jutottak el a mai Burmába, de a Tigris és Eufrates folyóknál is megtelepedtek és később, mint akkádok és szumirok váltak ismertté.

A naga magyák megjelentek Afrikában a Nílus felső folyásánál is, és ott Egyiptomot alapították.

Heltai Gáspár: Krónika az magyaroknak dolgairól /1981. Magyar Helikon/ c. munkája alapján:

„Kétféle Scíthia vagyon: egyik vagyon Európában, a másik Ásiában, és ez oszlani kezd a Tanis folyóvízről, mellynek eredeti és kiforrása vagyon a Riphei nagy hegyekből.”

„A scíthia nép igen régi nép, és eredett az hunnoktól, Jáfetnek fia és a Noé patriarchának unokája vala.”

Heltai Gáspár leírja, hogy a régi eredetiséget az is bizonyítja, hogy az egyiptomiakkal erről vitáznak. Az egyiptomiak azzal érvelnek, hogy azért ők az elsők, mert a jó termőföld nekik jutott, míg a szkítáknak azt mondták, hogy „miérthogy műütá-nunk támadtatok, ezért kellett búdosnotok, és a gonosz, hitván, sován, és meddő födre maradnatok”, vagyis szerintük régeb-biek az egyiptomiak, mint a szkíták.

De a szkíták az egyiptomi király Berosus seregére támadtak a határon, és legyőzték őket. Sőt még Dáriust, a perzsiai királyt is megfutamították. „Jeles hadakozók voltak ezokaért a scíthiaiak, kiket nem győszhetett meg senki.”

„Egesippus, az jeles históriaíró eszt írja Scíthia felől, hogy mikoron Titus megvötte Jerusálemet, hollott szántalan nagy sok sidókat levágtanak, és kilencvenhétezret vittének rabságban, akkoron alánusok, az ásiak scíthák, jeles, hadakozó és kegyetlen nép, kiket a Nagy Sándor a Kaukázon igen nagy havas megé beszorított vala, vas rekesztésekkel, egyébbféle kegyetlen népekkel egyetembe, hogy azzok mind a Tanais nagy folyóvíz mellett lakának és a nagy állóvíz, a Meotis mellett.”

„De nem csoda ez, hogy olly igen jeles hadakozók és olyan merész vitézek a scíthiaiak, mert nem ok nélkül vagyon, mert főképpen ez három dolog megsegíti őket: Mert az égeknek helyhesztetéséből vagyon ez, hogy a magyarok bátor szúvíűek, Mars kedig az ő planétájok, az indíttya őket kegyetlenködésre. Az ő földeknek természeti kedig megerősíti az ő testeket.”

Heltai Gáspár szerint a hideg elzárja „testnek verétékének lyikai”, ettől felmelegszik a test, jobb az emésztés, így nagy és erős emberek lesznek.

„Az magyaroknak fegyvere kedig vala egy-egy fegyverderék, avagy egy-egy páncél, egy-egy kézj, amellet egy-egy tegez, szép nyilakkal rakva. Némellyeknek kedig pajzsok vala, és kopjájok és egy-egy horgas pózslárok, avagy egy-egy hosszú pallusok, amellet egy-egy hanzsárok. Némellyek kedig temérdek, szőres bőrt visselnek vala az fegyverderék helylyébe. Hosszú szakállok vala és igen hosszú fűrtes hajok, mert soha nem borotválkoznak vala. Vad és fene tekintetűek valának.”

„Az ő zászlóiban mindenekben egy-egy aranykoronás kesel vala megírván. És ezt a címert vissték mind az magyarok, az Geyza hercegnek üdeiglen. Ez vala kedig minden leveleinek a titullussa, avagy felül való írása: Atila, Bendegúznak a fia, a nagy Nemrothnak unokája, ki Engadiba lött ez világra, az isteneknek kegyelméből az hunnoknak királlya és az médu-soké, gottusoké és a davosoké, mind e széles világnak röttentője, és az istenneknek ostora.”

„És Zopirust, a Nagy Sándornak hadnagyát megverék minden ő seregivel, és tellyességgel elveszték azt.”

(*Heltai G. Krónika az magyaroknak dolgairól. Magyar Helikon, 1981.*)

Megemlíti Ipolyi Arnold is a vitéz skythákat, akikkel Anonymus is összefüggésbe hozza Góg és Magóg nevét, akiket még Nagy Sándor és perzsa fejedelmek is képtelenek voltak legyőzni. Nagy Sándor náluk keresi az ős boldoglét paradicsomi forrását, mivel nem tudott győzelmet aratni felettük, elfalaztatta őket a világtól.

(*Nagy Sándor i.e. 356-323, Makedónia királya 336-323*)

Nagy Sándor birodalmának határa a Himalájáig is elért, tehát a Hunzák földje a Karakurumban hozzá tartozhatott.

Kínaiak a hunok utódai által lakott hunzák országát Aranyországnak nevezik. Tibeti törzsek a Hunzucutz-t (a Hunt) úgy ismerik, mint a „gyorsnyilú férfiakat”, néha úgy mint „vad férfiakat”. Ma már nem kétséges, hogy a hunza szó nyelvtanilag hunnyilast jelent.

Bakos Ibolya: Őseink nyomdokain Közép-Ázsiában c. könyve alapján.

A fent közölt idézetek és okfejtések alapján összefoglalásképpen megállapíthatjuk, hogy létezhetett egy ősi földrész, amelyet mostani ismereteink alapján Atlantisznak, Lemúriának, Munak neveznek. (Ataiszt Paál László közli az Arvisurákban, amelynek nyomát nem találják, egyetlen ősjel sem tanúskodik róla, akár a palócok mitológiájáról sem, ezek a szerző találékonyságát dicsérik. Az Ataisz elsüllyedése, a telepek létrehozása a kontinensen, hasonló a Munál leírtakkal. Tiszteletreméltó és csodálni való Paál László teljesítménye, de valószínűleg ismerte a Muról írt újságcikkeket és könyveket.)

Az ősjelek (kódexek, feliratok, régészeti leletek, mondák, stb.) alapján rekonstruált térképek az alkotó elmék szép és okos lenyomatai. Azok a népek, amelyek a feltételezett helyekről származnak a magyák, a maya indiánok és ezeknek a népeknek utódai, például a hunok és a szkíták.

Műveltségük, kultúrájuk magas szinten volt. Technikai felkészültségük lenyűgözi a ma emberét is; szinte azt kell gondolnunk, hogy közel azonos lehetett a mai korban elért eredményeinkkel. A magyarok büszkék lehetnek őseikre, akik több ezer évvel ezelőtt éltek, és az ősnymok valóságos létezésükről tanúskodnak.

Az ősjelek nyomdokain

Troano-kézirat: Az Alföldek gazdag legelőkkel és művelt területekkel voltak borítva, a lankás dombos vidéken, buján termett a trópusi növényzet. E nagy földrész 64 millió ember boldog életétől termékenyült. A lakosságnak fényűző otthonai voltak. A 64 millió lakosság 10 törzsre tagozódott. E törzsek 10 nép vagy fajta voltak, de valamennyien csak az egyik fajta kormányának vezetése alatt állottak. E földrészen jelent meg az ember először a Földön. Mu több alkalommal élt át földcsuszamlásokat, földrengéseket, özönvizet, amiben teljes egészében elpusztult, víz alá került és a 64 millió lélek „megtért őseihez”. A mai „Déltengeri Szigetvilág” bennszülöttei Mu egyenes ági leszármazottai.

Mu uralkodó fajtája a magya volt. Mu elsüllyedésének éve Kr.e. 11.542. A sziget uralkodó népcsaládja a magya. A magyákon kívül még más 9 népcsalád keletkezett és különült el már Mu-ban. A Troano kézirat, tíz ország megsemmisüléséről ad számot. Mu uralkodó fajtája a magya három ágon rajzolt ki az Anyaországból. Ezek egyik ága a naga magyák ága. Ők Mu-ból nyugatnak vették útjukat. A másik ág a quiché magyák északnak mentek, míg a harmadik ág a királyi papi család ághoz tartozók, a kara magyák keleti irányba indultak el felfedező és gyarmatosító útjukra.

(A *Torano kézirat nyomán*) (1961:32) ld. naga, quiché, kara-magyák.

Mu kontinens egyik uralkodó népcsaládja, a naga magyák – a sziget süllyedését követően – egy havi tengeren való bolyongás után jutottak el Hátsó Indiába, a mai Burmába. Eljutottak a naga-magyák a Tigris és Eufrátes folyók torkolatához, ahol mint akkádok (mocsár lakók), később pedig a két folyó közén mint szumirok (lapály lakók) váltak ismeretessé. A naga magyák

egyik ága eljutott Afrikába a Nílus felső folyásához, ahol a későbbi felső Egyiptomot alapították az oda vándorlók leszármazottjai.

Lhassai emlékkő: Ami Mu-ból mára megmaradt azt úgy nevezzük, hogy Déltengeri Szigetvilág. A nép királyt választott, aki Ra Mu (Mu Napja) néven világi és egyházi feje volt az egész birodalomnak. A birodalmat a Nap birodalmának nevezték. Ra Mu volt az istenség földi képviselője; személye nem lehetett imádat tárgya.

Valamennyien egy vallást követtek. Hittek a lélek hallhatatlanságában, az esetenkénti újratestesülésében, a feltámadásában, s a léleknek az ősforráshoz, ahonnan származott, az Istenséghez való visszatérésében.

Mu 7 nagy fővárosa volt a vallás, a tudomány és a tanulás székhelye. Ezen kívül még sok város volt szétszórta a hármastérségen.

Húsvét szg-i tábla: Óriási kiterjedésű alföldjeivel egy gyönyörű trópusi vidék volt. Széles sima utak szeltek át és keresztelték a földrészt, s az utak kövei oly pontosan voltak egymással összeillesztve, hogy közöttük a fű nem tudott előretörni.

Maya feljegyzések: Oly nagy volt az istenség iránti tiszteletük, hogy nevét soha ki nem ejtették, s még imáikban is csak jelképesen szólították. Ra szolgált az összes isteni tulajdonságok gyűjtő jelképéül. Ezt vagy piros gömbbel, síkban koronggal, vagy körrel jelölték.

Valmiki: Kitűnő hajósok voltak úgy tengeren, mint a légtérben, s megfordultak az egész földön. Mint kitűnő építésszek

nagy templomokat és gyönyörű kőpalotákat építettek. Óriási monoliteket faragtak és állítottak fel emlékül (Húsvét szg-i szobrok vagy Tiahuanaco faragványai). Hajósaik nagy forgalmat bonyolítottak le állandóan utasokkal és árukkal a gyarmatok, valamint az Anyaország között.

Csakhogy röviddel a spanyol hódítás után borzasztó dolog történt: Diego de Landa ferencrendi barát, akire a meghódított terület lakosainak keresztény hitre térítése hárult, oktalan túl buzgalmában összegyűjtött minden elérhető kéziratot, egy hatalmas máglyán megsemmisítette az egész maya írásbeli kultúrát.

„Ezek az emberek – írta később jelentésében Diego de Landa – meghatározott jeleket vagy betűket is használtak, amelyekkel könyveikben leírták régi dolgaikat és tudományukat. Ezekből a figurákból és a figurákban levő egyes jelekből megismerték, közölték és megtanították dolgaikat. Rengeteg könyvet találunk náluk (ilyen betűkkel írva), és mivel semmi olyan nem volt bennük, ami ne lett volna babona vagy a démon hazugsága, mind elégettük: ez meglepő módon elkésérítette őket, és szenvedést okozott nekik.”

A könyvek máglyáját mindössze három kézirat került el (legalábbis eddig csak ez a három került elő, Drezdában őrzik az egyiket, Madridban a másikat, Párizsban a harmadikat), s ezek bármily fontos adatokat tartalmaznak az ország történetéből, a gyógyítás kultuszáról nem adnak felvilágosítást.

Még ma is él Mexikóban egy-két millió maya, elég nyomorúságos körülmények közt. Mondavilágukban bizonyára ma is szerepel a dicső múlt; közvetlenül a hódítás után mindenesetre még szerepelt, és akadtak olyan mayák, akik le is írták – maya

nyelven, de nem a bonyolult, nehézkes és a térítők által üldözött maya ábécével, hanem a hódítóktól eltanult latin betűkkel. Pogány szövegük miatt lappangó írásművek voltak ezek, az évszázadok során hol itt, hol ott került elő egy-egy, gyűjtőnéven Csilam Balam-kódexnek vagy Balam jóskönyvének nevezik ezeket az írásokat, amelyeket részben már megfejtettek, részben ezután fognak megfejteni vagy megtalálni. Szövegük már nem a szemtanú vallomása, hanem legendás visszaemlékezés, helyenként azték vagy keresztény elemek hozzákeveredésével, mégis értékes segítség a titokzatos múlt feltárásában.

A fenti leírásokban a világfáról (istenfáról, égis érő fáról, életfáról) kevés szó esett. Pedig a magyar hiedelemvilágban megtalálhatók a világfára utaló jelek.

Képzelt égis érő viládfa (életfa) tetején, koronáján lakik a Jóisten (Istenatyja). A magyarok Istene egy ilyen hatalmas égis érő fa tetején lakott már a Turán fennsíkon vagy akár Muban is. Feltételezhető, hogy a földön madár képében jelent meg. Az életfa mindig a világ közepén áll.

A világgözepén álló viládfa Istenhez vezet. Az világfát helyettesíteni hivatott magyar stilizált fa is a világ közepén áll, és mindig egybeesik a táltos révületének origójával, a kezdet mindig maga a táltos. Fölkapaszkodik az világfára (vagy az ezt jelképező fára). Ebben a helyzetben a táltos egybefonódik (átlényegül) a fával, és révületében szelleme találkozik az égiekkel.

„Virágos világfa
hét madaras ága
tart hét égi csodát
világok világát
világok világa
keserűn kízzatol
mikor kezeimbe
csodalantot adol
csodavilág ágon
csodamadár dalol
én is így dalolnék
lantom fűzfaágán
aranyhúr vesszőin
én is pengetőznék
mikor hajnal ébred
hívnék sok madárkát
szép Turul Istennek
köszönteni álmát”

*Németh Dezső: Táltosének
(Budapest, 2008)*

Madáristen
világfán
énekel

Szellem égtájak
élednek bennünk;
 eget-tartó
testetlen
ősóriások.

Ó szemfakasztó
ábrándok képei;

színes elménk
vetített
tükörvilága!

Alkotó elme gondolat-koronája

Megindultak a féktelen álmok,
kihámozták a múlt meredélyét.
Ó felejtés-idők végtelensége;
alkotó elme gondolat-koronája!

Itt fakadt ki a világ messzeségága.
A nagy-madártojás szelleme ébredt.
Fekete Lidérc tört teremtőjére:
a végtelenszárnnyú istenmadárra,
de istenes varázslat küldte a mélybe,
hol alvilág tárult a lenti világban,
és elnyelte szellemét éjarcú árnyékok öble.

Aztán kifakadt a varázslat aranytojása;
melegre nyíló élet ötszögű palozsna tokja.
Madárcsőr vágott a burokérc színaranyába,
és szétriant tört meszes árka széjjelrepedve.
Kiugrott Ugor, háromfejű ló-ember táltos,
öt lábával dobolt, hangosan jelezve jöttét,
majd fehér bikává változva nyargalt egekbe,
szikrákat ontott holdfényétől gyémántos szarva.
Látja a Lidérc, s kivág a mélyből szénbika réme,
s felszúrja szarvát egy üstökös csillagövére,
és egymásra hágnak, öklel bős akarattal.

Sötét messzeségek végtelene.
Felfakadó akaratmadara, ragyogva maga aranyában,
kikel világnagy szenes magasság gyémánt öléből,
megindulnak álomkerekek pörögve átívelt völgyben,
jönnek gyöngyszemű óriások sziklás karokkal:

négy színes szellemoszlop tartja az ég koronáját.
Keletembere vörös-óriás, a Nap apjának éled.
Délembere sárga-óriás, a teremtő melegség királya.
Nyugatembere fekete-óriás, a szépséges Holdlány apja.
Északembere fehér-óriás, a hatalmas jégvilág teremtő ura.
Kelet virága felfakad, mint íj vágta seb vértelevénye,
így jön világnagy lábakon tartani az ég horizontját,
aztán a Dél meleg selyme karolja át a kertet.
Megakad Nyugaton nagykerékű kocsija az égnek,
de Észak zuzmós könnyei üveg ékszerként ragyognak.

Szellem égtájak élednek bennünk;
eget-tartó testetlen ósóriások.
Ő szemfakasztó ábrándok képei;
színes elménk vetített tükörvilága!

Öleli Keletóriás kékgyöngy kedvesét, a Nappalt.
Kibomlik a völgyek ködfüstös hajlatán a távol.
Lánglovas kocsiját futtatja Nappalasszony az égen,
viszi fiukat nyugat felé a Napot, s óceánkádiban fürdeti meg.
Aztán jön Nyugat asszonya, a szépséges Alkony,
csillag-csikói futnak a Holdlány aranyával.
Felhők sírnak néha igazgyöngy-álmot
magya istenek faragott arcaira. –

Több bölcselet titka fejt ki több igazát itt,
hol árnyék fény nélkül nem leli sötétség testét.
Nincs igazság hazugság nélkül. Tudósok mondják:
ellentét tartja a világok boltozatát.

Muanya
földje
az
óceán
mélyén

Síkságok fölött és a hegyekben
szent madarak repültek,
szabadon szárnyaltak
a Nap felé az emberek
örömére.

Gyönyörű fehér lótosz a Hun-tó tükrén

Hová lett Muanya földje a régi,
Gara zúgó és Hamgun víz teli öble,
oda öntötte keblét a Tigris is, hol Kosztroma városa állott.
Dorozsma narancsligetes kertjeiben gyermekhad játszott.
Magóg király uralta ezt a várost fekete hunjaival,
de északabbra a Kékleny hegység oldalain vágtaztak
Góg leventéi gyors paripákon, ahol nagy madár seregek
tanyáztak égi szellemek lelkeivel s ugráltak makimajmok óriás
kenyérfákon, melyekről szoknyányi levelek lógtak a földre.
Már rejti az óceán mélye Muanya földjét,
mit elnyelt a vulkán kénköves árja.

Itt született meg az első ember, Ádám is, mondják,
kit embermadár Isten teremtett gyönyörűségére.
Telerakta a fákat aranyló gyümölcsökkel, meg a kerteket
paradicsommal. Ez volt az Éden dúskeblű földje:
az állatok szelídek voltak, szabad madarak szálltak az égen,
és gyönyörű fehér lótosz fogant a Hun-tó csillogó tükrén,
a föld első virága, s kelyhébe Isten szállt madárként
hirdetni az élet örök szépségét, örök megújulását.

Itt történt meg a bűnbeesés is, a lélek elkárhozása:
almaevés, meg a sólyom lelövése az ördögi nyállal.
Tudásfáért hullt el az örök élet. Elszállt a kis aranysólyom
és károg most kormos fekete varjú a lélekmezőkön.
Aztán már jött a kénköves láva, a Tudásfát bárkára rakták,
Izrael földjére vitték, ahol a Jézus keresztje készült belőle.

MU-sziget északi csücskén vannak a Hawaii-szigetek ma.
A Déltengeri Szigetvilág még őrzi a múlt darabkáit.

Az óriás alföldön dúsan termettek a trópusi nagy lombú fák is,
mert a Hun síkság szép kertjeit gyümölcsligetek koszorúzták.
Szedtek bő termést rambután, pomeló, pilidió fákról
háncs kosarakba, a hegyekből meg kenyérgyümölcsöket
hoztak a mayák öblös hajókkal Dorozsma malmaiba.
A Nagyvíz mentén akazsu diófák sorai álltak,
de a Kékleny hegység lejtőin tíkfa erdők nőttek,
és durián örökzöldek, melyen virág csak éjszaka nyílt,
mikor röppent sok denevér porozni rózsaszín kelyheiket.
A hegységben ernyős cédrusok levélmannája csorgott
agyagkorsókba, s ágakat gyűjtöttek illatos füstölésre.
Cédrusfa rönktutajokkal úsztak a sakák lefelé a Hún-tóhoz,
hol magya mesterek faragásai szép palotákat
díszítettek ébenfa berakással; cirádás szövevényel.

Széles faragott-köves útjaikon társzekerek futottak,
nem nőttek itt füvek az illesztett kövek közül ki.
Ha királyt választottak hatszor tíz millióan, tíz törzs
Indult Il-Du városba tömegével. A palócok, a pal-úzó
és a tar fejű fekete hunok, Magóg harcias népe pejparipákon,
meg a fehér hunok gyors bárkáikban a szép Gara zúgón.
Góg vezette őket aranyveretes huszonnégy evezőssel,
de nem maradtak el az agabák sem, kik eladásra hoztak
selymeket, vásznakat, bőröket Kosztroma nagy városából.
Gara-úzó meg vittek szép fehér sólymot a kara-magyáknak
és eladták őket több tucat tanított paripáért.
A garaúz-vezér a vállán sas madár jelével született meg,
jelezve égi és táltosi voltát az egyszerű népnek.
Síkságok fölött és a hegyekben szent madarak repültek,
szabadon szárnyaltak a Nap felé az emberek örömére.
A nagy égi fáról erényes asszonyok ölébe szálltak,
és fogantak dicső királyok. A fő-táltos papok meg

messze tekintve jósoltak nekik csillogó dicsőséget.
Így a várakon, kegyhelyek ormán madaras tamgák:
keselyűk, sólymok, sasok réz vagy arany szobrai álltak,
de zászlaikon is legfőképp madarak voltak a képek.

Bálvány-hegyen éltek a szellemek és az isteni lények.
Éjszaka csillagok hulltak a hegyre és nagy zajjal repültek
a lelkek a fellegek szárnyain messzi egekből,
és jöttek torz állatok rettentő viadalra az istenek ellen.
Kimászott az óceán sokfogú Lüdvérce, a gnómfejű állat,
alvilág küldte, három torokkal üvöltött harsona hangon,
követték fiai, hat lábbal, pikkelykőrmökkel tépték a földet,
öles köveket szórtak a templomra meg a hegy meredélyre.
Hatalmas fejük nőtt sárkánygyíkforma, de páncélos
krokodil törzsük volt és húsz arasz hosszú a lábuk,
szemükben tűzgolyó égett, szikrázott ördögi lángjuk,
égettek földet és oroszlán farokkal téptek ki száz öles fákat.

Magya-madarak: vasszárnyú tűz-kocsik szálltak az égre,
lángot húztak a torkok és forogtak gömbkarikákon.
A három lüdvérc megtorpant, de a szobrot dönteni kezdték:
A földisten karjait tépték, letörték ujjait és legyezőit.
Aranyozott emlőit marták, éles körmökkel belevágtak,
leomlott Muanya teste, és letörve gurultak le a sziklák,
lépcsőkön dübörögtek tagjai, a gránitból faragott tömbök.
Aztán a hegycúcsra törtek előre a rémek,
hol Boldogasszony gyönyörű aranykő szentélye állott,
de útjukba álltak magya leventék nagylábú paripákon,
meg óriáskerekű szekerekkel jöttek a hun katonák is,
de mind összeroppantak sorba, és szertehevertek a réten
szekerek roncsain lovakkal együtt szétmarcangolva.

Ekkor az Égatyá haragra gerjedt és megjelent Gógnak,
fényzárnnyon röppent le ég-magasfáról a messzi egekből
kezében gyönyörű veretes karddal, ezt adta át Gógnak,
meg a vele jött háromfejű ötlábú lovát, a táltos Ugort is
gondjára bízta, hogy a hátán törjön a pusztító rémre.
Forgatta Góg a lánghegyű szikrázó kardot. Fenekedve
vágott az isteni penge, kettészelt kemény hegyi bazaltot,
meg egy vájatot vágott a Kékleny hegy derekába.

Ugor hátára bőrös páncélt terített, fanyerget rakott rá
arannyal kivert brill berakással, meg acél pajzsot szügyére,
hogy védje meg sárkányfog ellen a rettentő harcban.
A kőszentélyt kezdték már bontani a krokodilsárkányos rémek,
mikor Góg rájuk tört isteni csődörén, a hegy koronáján.
Előre tartva villámkardját kiperzselte szemét a gonosznak,
az ordított félelmes hangon, aztán rohantak le a hegyről a síkra,
fiai húzták a megvakult rémet, az óceán mélyére menekültek.

Guta a
rettentő
erejű törpe

Távol-ágról
lehullt a hajnal;

nagyvállú égfán
világok terültek.

Ó madaras
messzeségek
kék virágai;

olvadó fények
sziromköténye!

Guta, a rettentő orjú törpe

Délibábasszony szülte Gutát – Délóriás felesége – a púpos mesterkovácsot, aki törpe, de esze éles, Turulistentől kapta varázsos tömör fém kalapácsát, rettentő erővel ruházta föl az ég szellemvilága. Három évesen leteper egy hatalmas erdei medvét, s leütötte kalapácsával csak úgy szórakozásból. Nézése szédítő mákonyként bűvöl az akarat ellen embereknek sokaságán, meg az állatok seregén is. Csicsereg madarak nyelvén, vaddisznóval, őzzel beszélget, oroszlánokkal, mint macskákkal játszik az erdei réten.

Mégis legszebb mit kalapácsával művelt szívörömeire. Kalapált aranszalagot sűrű palmetta levelekkel. Kiponcolt széles pánttal övezte a nagy hegyikristályt, aztán mitikus madarat rajzolt ezüsttel töltve a karcot. Madáristen rendelte nála törvényes országalmának Mu-földrész parlamentjébe az összetartozás jeleként.

Kész almát isteni szájához vette s tűzzel fújta be öblét, a széthúzó tenyerébe így fájdalmas billogot éget, kitérve nyíltan az ország-rontóknak rejtett gyűlöletét. Azután jogart csiszolt ki, az igazmondás kristálykét: akvamarin égszíne ragyogott az aranyos pánton, hol nemes csontokba faragott istenmadarak tollai szikráztak a napra berillberakásoktól sárga fényvel. Aki kezében tartja és hazudik, megnémul nyomban. Égi isteni törvénye van a magya országglásrendnek, ezért készített Guta varázsos ékes súlykoronát is: három ember emeli a fejére a királyjelöltnek, ha összerogy alatta, nem lehet király e földön.

Vége önmagára gondolva veretes dísz-kocsit készít:
ékíti arannyal, ezüsttel, gyémántos szögveretekkel.
Két kerekét vasból kalapált pántokkal keretezte.
Ülőkéit bíbor színű kárpit bársonnyal borította,
aztán cédrusból díszes karfákat szegelt a tokra,
hová a felhágók pántjait verte fel talpkoptatóknak.
Hegykristályok égtek a kovácsoltvas feketéjén,
s a hámfákon szíjak sárgálltak veretes paripa bőrből.
Mikor kész volt a kocsija, lassóját vállára vette,
és nagyöblű hegyekbe ment fogni soklábú paripákat.
Vad táltos lovak legeltek a smaragdzöld legelőkön.
Az egyik tűzszínből lángolt, és hosszú körmei voltak,
a másik fehéren ragyogott s hat lábbal táncolt a réten,
a harmadik paripa zöld szőrű, mint a jegenye lombja.
Háromhurkos pányváját bőszen nagy ívben elhajította,
táltos lovak nyakába perdülő szíjpányva feszült erősen,
azok rohantak volna rettentően neki a magas hegynek,
Guta erősen tartotta őket s a lovakat kocsiba fogta.

Távol-ágról lehullt a hajnal;
nagyvállú égfán világok terültek.
Ó madaras messzeségek kék virágai;
olvadó fények sziromköténye!

Északóriás felesége, Éjszakaasszony még alszik,
bár lánya a Hajnal már orcáját pirosítja az égen,
kecses termetét mutatja meg a völgyek ölének,
és hófehér kebleit tárja ki nagy hegyek ormán.
Guta látja a gyönyörű lányt s gyümölcsös testére vágyik.
Fényes kocsival vágta eléje három vad paripával.
Káprázatba vonja szemét az ábrándos kékhajú nőnek.
Felülteti a bársonyülésre s repesnek horizonton

nagyterű ég alatt, és arany madarak útjain szállnak.
Aztán egy nagy rét szép virágos ölébe pihenni térnek,
Gutában izzik a vágy és érzékin fogja a lány derekát,
ki eltolja magától durván a gnómarcú púpos kovácsot,
az gerjedten bűvét ontja és szemével babonázza a lányt,
ő ernyedten dől le, s mély álom lepi be gyönyörű arcát.
Dús öle tárul, Guta leplét levonja testéről durván,
és kéjben fűroszti meg nagy dorongját az édeni völgyben,
s ordítva markolja keblét és élvezve ernyed a lányra.
Az állati hangra felszerken Hajnal és felugrik gyorsan,
leplet von magára, s rémülten fut egy hegyi barlangba.

Majd Hajnal öléből egy rettentőn ronda griff Bese éled,
szárnyait bontva kikel a mélyből vörös oroszlán testtel,
sas fejű, lófülű rémként szárnyal Mu földön fenekedve.
Bánatos Hajnal meg sír csak a füvekre csillogó ékszert.
Szégyenét hordja öléből kikelt rémes torztestű állat.
Guta meg bujdos rengetegben, de rejtekét látja az Isten,
és röppen magasról dorgálni szép madárember alakban.
Gyönyörű fény bomlik szárnyai által az erdei réten.
Guta leborulva bánja meg tettét, de kegyelem nincsen:
dörgő hangon mondja az Isten: „Fiaddal távozz a Földről,
ülj hátára a griffmadárnak s szálljatok alvilág mélybe!”
Fel is ül Guta a madár hátára, s pergeti nagy kalapácsát,
mérgeiben szétüt még egy hegyet, utána megy el a Földről.
Alvilág mélyén Lidérc parancsára ördögöket patkol
naponta százat, meg vellákat kalapál nagy unalommal.
Izzik a láva, mit fekete lábával a Bese fűjtat.
Így éled vulkán, ami ördögi lánggal repdes a mélyben.

Agancs ágkorona szentvirág álmom alatt

Kőoltáron láttam
szarvasünő hölgyet
mikor égfaágon
összecsendült a Hold
mészszikla-fehéren
aranydobján dobolt

Hejnye dezső németh fordított a neved
világfa tetején nem építhetsz fészket
csodaszavas hölgyet nem is vihetsz táncba
kikötözik vásott életedet láncra
el is vágják meglásd lelked kötélhídját
és saját halálodat a nevedre írják
Csodaszarvas táncolt: gyöngyös álmon lépett
csöndcsobogós forrás csöngővel zenézett
szívem kötélhídján aztán odakeltem
ott a túlsó parton halódott a lelkem
csodaszarvas lányka ropja haláltáncát
patakér medrében fürösszétek lábát
amíg odaérek gyógyírral óvjátok
fonjátok hajába az ég aranyszálát! –

Agancs ágkoronán
összecsendült a Hold
mészszikla-fehéren
aranydobján dobolt

Lidére és a Holdlány

Holdlány már
fényágyán alszik.

Lebegő kékség
pillái alatt az
álom.

Ó remények
végtelen
szelencéje;

fakadó hitünk
gyöngyház-
edénye.

¶ Lidérc és a Holdlány

Előkerült az éjszaka valahonnan.
A Lidérc nézte alulról az eget.
Ó felhők, égi vizeskorsók bogyói;
esőkövények kékjeiben a távol!

Alvilág feketéjén át
csontokból ácsolt hídon, tengerek alján
ló-patásan, lúdláb-kezesen, kecskeszarvval,
világnagy szemekkel, mint a távol kereke.
Neki az üveges víztekintet nagyítóúpjának.
Kibokszolt heréje feketéllik, mint a szerescsendió.
Lábközi himbája ágaskodik akár szárnyas lova,
pokolcsóva tollai az alvilág szekere előtt.
Bálna-nagy teste vonaglik örvényeken át,
míg partra röpíti gnómfejű fekete csődöre.
Óceánasszony ívelt öblénél kerekéz ki szekere.
Pokolkövekből vésett kerekék ráfjait Guta a kovács
verte tele rettenetes éles-hegyű acéltüskékkel.
Gilice-pokolkő lócsöket rezes kengyelek markolják,
szorítják merev vasveretes deszkák lapjához feszülve.

Part ívéről visszahullt fények
hullámok hátán szikrázva lovagolnak.
Ó rettenetben ülő parti sziklatáblák;
szellemfények eredő árnyékai!

Fölborzolt óceán tükrén
hihetetlen látvánnyá serked egy gnóm világ képe.
A rémület futássá fakad halászok nehéz csizmatalpán.
Hálóikat elhagyva loholnak álomból ébredő város felé.

Bőringes harcosok kőbunkókkal gyülekeznek a téren.
Jönnek malomkőkerékű szekerek döngető robajjal.
Teherhordó szolgálak vállukon hatalmas fakönyvet hoznak,
díszes köpenyekben táltos papok némán követik őket.
Tán föltörik titkok csontdió burkát révülve egekbe;
csillaguk tollas istenmadár szellemet idéz a földre.

Holdlány már fényágyán alszik.
Lebegő kékség pillái alatt az álom.
Ó remények végtelen szelencéje;
fakadó hitünk gyöngyházédénye.

Ég fakad vízbimbó tőgyén.
Létrát varázsol, sokfokú nyúlványt az ég horizontra,
nekitámasztja, ahol a kékség beéri a zöldellő völgyet.
Mi ez? A kékséget sorvasztó végtelen álmovilág?
A Lidérc fekete szellemarca réved az aranyló holdra.
Megindul rettenettelpa fölfelé meredek felhők hegyére,
ott ragyog gyönyörű holdlány alvó napsütött teste.
Fehér gőzvitorlák pörögnek végtelen gomolyban.
Eléri aranytestét az áhított égen sárgálló sarlós nőnek,
sötétség zsákjába rejti hallgatag ragyogó fényaranyát,
aztán leoson fekete vihart támasztó varázslat szárnyon,
alvilágszekérre dobja szénszínű drága befogózsákját.

Óceán mélyek rejtett végtelene;
alvilágárkok tűzben fakadó kohói.
Ó megejtett lelkek kóbor árnyékai;
őshitünkéből szaladó tüzes szellemek!

Alvó táltosát ostorozza:

Pokolkorbács szikrázik, mint üstökös-tollak égne.

Harsan a gnóm ló horkanása, mikor talpát éri a korbács.

De kőbunkós magyák harci szekéren törnek előre a parton.

Ötlábú Ugor nyerít három torkán, üvöltve vágtat a gnómra,
hátán Góg, a soknyilú magya forgatja villámló kardját,
fényrúddá lett Lidérc bucskázik szikrákat okádva feléje,
ördögsekere perdül a víz felé, csörögnek kénköves ráfok,
láncolt lőcsök pokolkő szárai vinnyogva herregnek a pánton,
de Góg a szekérre ugrik és elragadja a zsákot.

Ugorra hágva viszi a holdlányt egy sziklatetőre.

Kiereszti a lánykát, aki fényével aranyozza a tájat.

Reppen egy koronás madár a magasból, csőrébe fogja,
s visszateszi az égre, sok ember ujjongó örömére.

Közben Lidércre törnek magya óriások rettentő erővel.

Felhágón sorban ugranak fel a nagylábú hős szekereszek,
kőnyilaikkal lövik sárkánybőrét a hártás patájú lónak.

Vinnyog, nyerít, rettenetes hangon fúj kénköves lángot,
míg forogva dobálja óriás testét, az óceán partjára érnek.
Lidérc tűztornya sercege merül a nagyterű vízbe.

Kőbunkók verik vaspikkelyes hátát, de megrázza vértjét,
aztán gnóm lovára hágva menekül, így tűnik el a mélyben.

Úg nig girag gim nig tila.

„Elhull a virág, eliramlik az élet”

Petőfi

(Samerra ford. N.P.)

А теретс
кезде

Képzelhetsz
holdasszonyt,
arany mellűt,
arany-ömlűt,
vágyarany
hajladozást;

fekete szoknyásan
virrasztók
csodaszemét,

lánghajasan futó
füst-hajlaton
szerelemlélek
muzsikát.

Elő ének

Óceánban volt jelen az Ég és Föld,
forgott a hatalmas végtelen,
aztán magasra szállt az Ég,
végül alul összeállt a Föld,
s szél futott kettőjük között:
Nemere, a levegő istene.
Egy madár vitte az eget magasra,
a vízen Földanya gördült koronggá...
Legyen áldott Turul az ég ura!
Legyen áldott a csillagfiú Göncöl:
a Földet alkotó,
aki az Isten fia!
Legyenek áldottak a Boldogasszonyok,
a csillagköd szülőttei:
a Nagyasszony Tejútleke,
melyből teremtek égi lányai!
De átkozott legyen az Alvilág,
ahonnan Lidérc, az ördög kibújt:
vele jött ki a kárhozat,
tőle romlott meg a világ.

ISTĀNU ʾADDA

ILU ISTĀNU ʾADDA
NĀDU ʾARA ŠARBAḌUŠU
MIŠ BĀR UR UGĀLA
EŠAG URUḂG TAḌḌAŠU

ZEEB ZULUMTU ʾAMA
MELĀG IRḌULU- TEG
BĀRIANA KUSMA
PALEŠUTU ʾARA ZEEG

RABĀŠU UDUC RAḂ
ŠUN ŠUBĀ PALEŠUTU
ʾADDA LAḂTU KĀRAḂ
BĀUG KĀMAḂDU ʾARAḌU

(Az általam írt sumér vers)

ISTEN ATYA

ÉLŐ ISTEN ATYA
NAGY RAGYOGÓ SZARVAS
VILÁGÍTÓ TŰZ VÉDŐ ÜGYELŐ
ELSŐSZÜLÖTT ÖRÖK TAVASZ

SZÉP SZELENCE ANYA
MELEG ERDŐ-FÉSZEK
FEHÉRBÁRÁNY KUCSMA
PALÁSTJA RAGYOGÓ SZÉP

LESBŐL AZ ÖRDÖG MEGRAGADJA
BESZAKÍTJA DÍSZES PALÁSTJÁT
ATYA MEGLÁTJA S FOROGVA
VÁG KEMÉNY DÁRDÁT

*(Az Istenu Adda című sumér vers
szószerinti fordítása)*

“Üvegképzelet merítkezett:
ég-üvegek Istent kerestünk árván,
kikötözött hold-hideg reggel
imádtuk Babba Máriát,
a létezéscsodát.
Képzelhetsz holdasszonyt, arany mellűt,
arany-ölűt, vágyarany hajladozást;
fekete szoknyásan virrasztók csodaszemét,
lánghajasan futó füst-hajlaton
szerelemlélek muzsikát.
Érted szerettem
napsugár futtatott lángdísz
horizontaljú messze.
Agancsgyöngyös csodaszarvas iramával
suhantam feléd lángereszre.
Világlátó szemeidben
magyar harmatcsöpp csillogott.
Nekem Enéh voltál,
eviláti gyönyörkertben
szerelemdajka,
Magor és Hunor szépséganya.”

Németh Dezső: Ég-üvegek Istent kerestünk árván

Szárnyas
tulipánfa
ágon

„Világ világa
mért nincsen,
tarka mező
miért nincsen,
miért nem fut
szarvas fiú,
miért nem száll
csodamadár,
hegy teteje
mért nem kéklik?

Kis folyóvíz
mért nem habzik,
kicsi tóban
tarka kacsa
fényben
mért nem
tollászkodik?” –

„Mikor az Isten a világot teremtötte, az ördög az Istentől a részög embör lelkít kérte, aszonta, hogy mölik embör ecczör mögrészökszik, annak a lelke lögyün az üvé. Az Isten látta, hogy a részög embör a halálos ágyán möktér, nem öggyezett bele, hanem asz'onta, hoty ha ötty kötél homokot fölhoz a tengör fenekirül, akkor od'aggya neki a részög embör lelkít. Az ördög lö is ment a tenger fenekire, de nem birt homokot fölhozni; így osz'tán nem is kapta meg a részög ember lelkít.”
(Magyar-szent-Mihály)

A Istenatya a Világfa tetején él ezüstlábás palotájában, de unja a magányt, és Nagyasszony segítségével, aki a Tejút, megteremti csil-lagködből a Boldogasszonyt: a Holdat, és a Szarvas-embert: a Napot. Aranyszálakból font kosárban leereszti őket az őstengerbe, ahol Összigtéként lebeg az aranykosár, amit ide-oda dobál a szél. Boldog-asszonynak fia születik, akit Göncölnek hívnak. Göncöl nem nyugszik bele sorsukba, és egy vörös evet bőröbe bújva felmászik a világfán az ég kapujáig. A vogul teremtésmondában Numi Torem az isten, vas kötélen ereszti le aranybölcsőben az asszonyt és az embert a tengerbe, ott a fiút Elpinnek hívják.

Szárnyas tulipánfa ágon

Hét ágú Világfa hét ágán,
szárnyas tulipánfa ágán,
hét hatalmas ezüstszlop emelkedik föl az égbe.
Miféle palota ez? Jaj, miféle palota?
Miféle isten lakik itten?
Miféle csillagszem őrzi a házát?
Látni a Sólyom tollruháját, emberkezét, emberlábát.
Sólyom fején villámlik csillagkorona.
Jaj! Miféle isten ő? Miféle isten?
Kíált a szája, remeg a Minden.
Kíált a szája: „Egyedül vagyok!”
Remegnek égi virághabok.
Sziromlapátos malomkerék forog,
garatján aranyfény csorog.

Embermadár asztalhoz ül:
egyre azon gondolkodik,
egyre töpreng pipát tömve,
a csillagkő pipát fújva:
„Világ világa mért nincsen,
tarka mező miért nincsen,
miért nem fut szarvas fiú,
miért nem száll csodamadár,
hegy teteje mért nem kéklik?
Kis folyóvíz mért nem habzik,
kicsi tóban tarka kacsa
fényben mért nem tollászkodik? –

Égbeejtő csönd fogja karmom,
mit kellene emberként akarnom,

mit kellene istenként tennem?
Kalapács égkövem kérges tenyerembe veszem.
Vasbaltám hétgombú övembe teszem.
Íjam fáját a díszes horizontról vágom,
markolatját rén szarvából csinálom,
felajzott húrja szemem sistergő szála,
íjvesszője éjjel-nagy vizek nádszála.
Csak magamban élek csöndben, csak egyedül vadászgatok,
nagy fát vágó vasbaltámat két kezemmel kovácsoltam,
ételemet magam főzöm
csillagköves tűzhelyemen.”

Távolra néz a mélységbe, ahol örvény tölcser forog,
végtelen víz himbálózik.
Szélén ködoszlopok hátán kifeszítve az ég tükör
kékes opál kupolája.
„Földet teremteni kéne, forgó földet, földkorongot,
élet síkját, tarka mezőt, füvest, gabonás földeket,
lisztet őrlő malomfélét,
embereknek házikókat.”
Aztán Turul kosarat fon: aranyveszőit hajlítja,
körbe viszi a bordáit, alját szép kerekre fonja,
a peremét dúsan köti, hogy füleit jobban fogja,
végül hosszú vaskötelet köt rá leeresztő szárnak,
mélység mélyére kell jutni, a nagy vízen lebegtetni.

Aztán benyúlt csillagködbe.
és hangos szóval felkiáltott:
„Megegett velünk a szent csoda, kivirágzott az égi fa!”
Örömmel szólt Tulipánanya: „Kivirágzott az égi fa!
Megejtett idő gyümölcse ölemben;
sugárzik Nap-fiam kötényemben,

lányom a Hold is megszületett;
arany-kontyomra nézzetek!
Örvendeztetek Világok!
Mindenség nyílik, mikor kiáltok,
mikor szent földek felé intek,
végtelen vizekre életet hintek.”

Kötényéből kivette Turul az Embert,
fejéről levette kontyát, az Asszonyt,
s kosarába tette mind a kettőt.

Hosszúszárú vaskötéllel leeresztette arany kosarát.
Kosárszigete széjjelterült, rajta fehér kőház termett,
körüle kicsi gyémánt kertben kőállatok, kőmadarak
csak egymáshoz koccangattak.
Szól az Asszony: „Kő a körte, kő az alma, kő a szőlő,
kő a kenyér, kőből a hús, minden sivár, minden hideg,
emberem ölelj meg egyszer, melegítsd meg kőszívemet!”
Embere megmelegíti, a követ fölforrosítja,
gyémánt házikóba hívja, csillagfényét ráragyogja.

Egyszer aztán kimén asszony, hét napot tölt kint a légen,
aztán fölsír örömében, kisiút tart az ölében.
Embere meg fölemeli, sok időre fölneveli,
daliának fölnöveszti, fölnöveszti karját, lábát,
hét fonatba fonják haját.
Arca barna, szeme barna, kezén erős csillagkarma,
lábán erős csillagkörme: Csillag Göncöl az ő neve.

Göncöl kiment a part szélre: gondolata messze nézett, –
kosaruk széljárásában, mindig másutt lebeghetett.
Holdanya csak szólongatta messze nyíló istenfiát,

szólongatta a nagyasszony vizek fölé néző fiát.
Kiment szikla tulipánhoz, szélfonatát kibontotta,
lobonc haja sátorába csillagfiát szólongatta.
Mezítelen vállaira ráterített mélysötétet.
Mezítelen kebleire ezüstmellvéd öblét rakta.
Mezítelen ujjaira csillaggyűrű éket húzott.
Mezítelen karjaira csatolt csontos karperecet.
Felállt a kőtulipánra, a világba messze nézett,
a két markát kürtnek tartva, csak a fiát szólongatta.

Fölkiáltott öblösen:

Nagy víz fölött párabárkán lengett gyöngyös szélfák feje,
mintha kis nyír menyasszonya opálcsöndön ringatózna.
Kikiáltott szíve hangján, csöndvisszhangját várta vissza,
nagy némaság csöndje ült ott, páravirágok pipáztak.
Rákiáltott a világra, vízzel tele mostohára,
lidércfényes horizontra, hol ködoszlop opál kékje
feszült égbolt peremére.

Elfordult most más irányba, ott lelt sárga óriásra.

Fordult aztán megint egyet:

Egy nyakigláb fehér oszlop feszült az ég peremére.

Aztán újabb fordulatra nagy szerecsen éj oszlopa
feszítette ki az eget:

Visszhangzott, rezgett a hangja,

Göncöl fiú meghallotta.

Kőtulipánhoz ment nyomban, szülőanyját átölelte,

Ember vállát általfogta, panasz szavát mondogatta:

„Életünk örök mozgás, szélfújásos ide-oda,

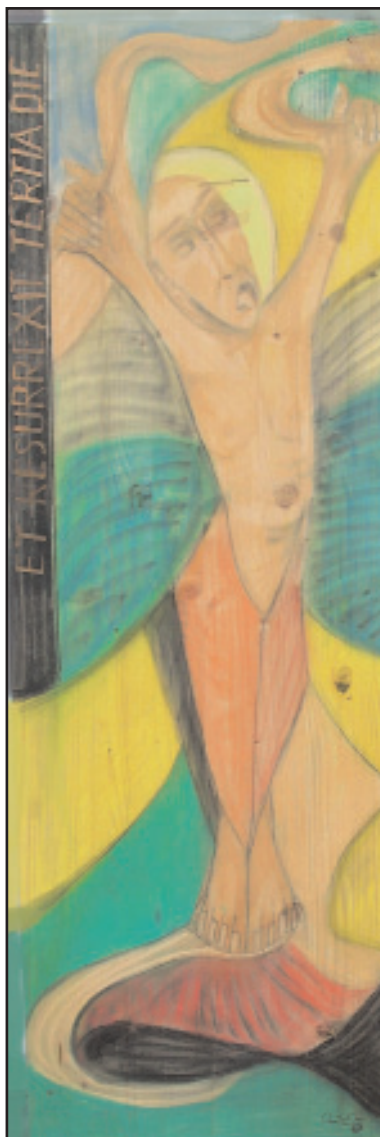
így nem lehet biztos ponton, semmiképp az ember fia.

Szentföldet kellene hozni,

valamiképp ülepedni.”

Ember mondja: „Én nem tudom, Isten tudja égfa ágon.
Menj! Ő eligazít téged, miképp tegyél e világon.”

Ének fiú, monda fiú körmös evet bőrét veszi,
körmös állat mászó kedvét kezes-lábas testre veszi.
A Világfa kéregbőrén, mászik erőik erejével,
sok ideig, rém ideig tart az útja föl az égbe.
Ezüst oszlophoz fölérve,
belépne az ég kapuján.

Göncöl fiú
Istenhez
kiáltozik
az ég
kapujában

Kéne egy tó,
hol vadkacsa
hápogása együtt
szól a
madárszóval,

és a virág
szárnya pörög
sok-sok tarka
pillangóval,

és vadlovak
vágtaznának
át a tundrán,
hol a rének
legelésznek,

és a macskák
és a kecskék
és a rókák
és a juhok,
oroszlánok
heverésznek

Göncöl fiú Istenhez kiáltozik az ég kapujában

Az ég kapuja Istenatya palotáját választja el a többi világtól. Göncöl fiú miután leküzdötte a nagy akadályt a vörös evet bőrében körmeivel, a bezárt kapu előtt kiáltozik Súlyomistennek, hogy engedje be, mert tanácsot kérne tőle. Istenatya beengedi és meghallgatja, aztán megsokszorozza erejét és egy bűvárkacsa-bőrruhával ajándékozza meg.

Az obi-ugor mondában Elmpit ezüst hágcsón mászik föl Numi-Toremhez, és ő is a fenti kacsabőröket kapja ajándékba. A finn Kalevalában nem bűvárkacsa bőr szerepel, hanem élő bűvárkacsa, aki az összetört tojás darabjait hozza fel a tó mélyéről, amelyből a világ teremtődik. Érdekesség a vogulok legrégebbi mondájában, hogy az Isten Elmpittel teremteti a világot, Ő nem vesz részt benne, csak tanácsokkal látja el fiát.

Áll a csillagkapu előtt.
Csillagfiú ének hangja
vihartsíró lelke hangja.

Isten fája, világ ága, örök holdak karikája,
rajta fémmel vasalt kapu.
Gyémánt szárú aranyvasak, csuklópántok ráhajlanak
madárkapu szárnyaira, vastollakkal megvasalva.

„Istenatya! Istenatya! Itt áll Göncöl a kapuban.
Itt áll vásott körmeivel, rogyadozó lábaival.
Ég madara! Ég embere! Itt áll a Holdanya fia.
Összetört csontjaim égnek, talpamról a bőr levásott,
kínindáim körbekötnek, kinszálaim körbefonnak.
Nyisd meg madárszárnyú kapud!”

Ekkor Turul hétfonatú fürtös fejét fölemeli:
„Göncöl fiam miért jöttél? Miért hágtál égi fára?
Mért kongatod hangharangod?
Csöndvilágom miért vered?”

Göncöl fiú kőszékre ül, szívében nagyvilág gonddal,
nagy teremtés világtervvel mondókáját ekképp mondja:
„Kéne korong, melyen hegyek szép ormaik mutogatnák,
oldalukon virágos fák, makkot termők, hogy vaddisznók
röfögjenek, ha a makkot ropogatják,
és a lombok árnya alatt az agancsos állat bölgjön.
Kéne egy tó,
hol vadkacsa hápogása együtt szól a madárszóval,
és a virág szárnya pörög sok-sok tarka pillangóval,
és vadlovak vágtaznának át a tundrán, hol a rének
legelésznek, és a macskák és a kecskék és a rókák
és a juhok, oroszlánok heverésznek, de a tavak,
de a folyók tükre alatt suhanjanak minden halak,
minden békák brekegjenek, minden sások zizegjenek,
minden gyíkok, minden kígyók a sziklákon napozzanak.
De csak azt kérdem egyedül, miként hozzak föl szent földet,
tenger mélyről, miként hozzak?”

„Göncöl fiam! Mily hátbeli erő kéne?
Mily melybeli erő kéne, hogy elbírjál föld magvával?
Megáldalak nagy készséggel, félistenek erejével,
kacsabőrrel felszerellek, bűvarkacsa-bőrruhával:
Indulj Atyád tanácsával!”

¶ Földkorong teremtsége

„... az egész világot három czethal tartja...”

Temesköz- Lőrinczfalva

Nem ring a tengeri rózsa, nem suhan vitorlás hajó,
nem moccan a vízen csónak, evezőlapát nem csattan,
halászháló sem kerítget.

Visszhang nem száll: csöndhullámok tornyosulnak,
csöndörvények karikáznak víztölcsérek ezüsttorkán.
Készül Göncöl merülésre, indul telhetetlen mélybe,
ahol terül a föld lelke, csillagoknak ősporszeme,
oda kell lemerülnie.

De a Lidérc megelőzi, a vadkacsa bőrét veszi,
alkut kötött az Istennel, ha hoz földet lesz nagy telke,
s övé lesz a holtak lelke.

Kacsabőrét vállra veti, fejét ráhúzza fejére,
oldalt fogja tollas szárnyát, alá köti hártás talpát,
hátra tolja farktollait, aranycsőrét szájba veszi,
begyébe dús levegőt fú, aztán indul le a mélybe,
világnagy víz fenekére.

Éjsötét víz körbeveszi, a víz zsákja nyomja hátát,
a víz keze lábát fogja, sziszeg mellén a vízkobra.
Végül nagy fulladást érez, kivág a víz pereméhez,
kivág Óssziget partjára, nem kerül föld a markába.
Majd lebukik másodszorra, de visszatér fulladozva.
Majd lebukik harmadszorra, de visszatér fulladozva.
Nem jut a tenger aljára, nem kerül föld a markába.
Ledobja vadkacsa bőrét, káromlásra tátja száját,
aztán elhúzza irháját.

Készül Göncöl merülésre, indul telhetetlen mélybe,
ahol terül a föld lelke, csillaghegyek ősporszeme,
oda kell lemerülnie.

Búvárkacsa bőrét veszi, fejét ráhúzza fejére,
oldalt fogja tollas szárnyát, alá köti hártvás talpát,
hátra tolja farktollait, szájba veszi aranycsőrét,
begyébe dús levegőt fú, aztán indul le a mélybe,
világtenger fenekére.

Éjsötét víz körbeveszi, a víz zsákja nyomja hátát,
a víz keze fogja lábát, sziszeg szívén a vízkobra,
de csak zuhan le a mélybe, világtenger fenekére.
Belemarkol a fövénybe, fölúszik a Ósszigetre,
és a földet elődobja, a víz tükrén szétgörgeti:
ha kisc folyónak görgeti, egy csobogó kisc folyó lesz,
ha nagyfolyónak görgeti, ezüstszínű nagyfolyó lesz.

Másodjára bukik mélyre, világtenger fenekére,
belemarkol a fövénybe, fölúszik a Ósszigetre
és a földet elődobja:

ha előre gördít tónak, egy kékszínű tóvá válik,
ha előre gördít érnek, forrás vízerévé válik.

Harmadjára bukik mélyre, világtenger fenekére,
belemarkol a fövénybe, fölúszik a Ósszigetre
és a földet elődobja:

ha erdőképpen gördíti, lombos ágú erdővé lesz,
ha rétképpen meneté be, sok dús fűvű rétté válik.

Emberülő szent földje van, de a korong forog gyorsan,
nem áll veszteg forog egyre, Göncöl töri fejét egyre.
Embert kérdi: „Hogy fogjam le?” „ Atya tudja csak a választ.
Menj az égfa tetejére, elkel Isten segítsége.”

Ének fiú, monda fiú, körmös evet bőrét veszi,
vörös állat mászó kedvét kezes-lábas testre veszi.
A világfa kéregbőrén mászik erők erejével,
sok ideig, rém ideig tart az útja föl az égbe.

Isten fája, világ ága, örök holdak karikája,
rajta fémmel vasalt kapu.
„Istenatya! Istenatya! Itt áll Göncöl a kapuba.
Itt áll vásott körmeivel, rogyadozó lábaival.
Nyisd meg madárszárnyú kapud!”

Ekkor Turul hétfonatú fürtös fejét fölemeli:
„Göncöl fiam miért jöttél? Miért hágtál égi fára?
Mért kongatod hangharangod?
Csöndvilágom miért vered?”

Göncöl fiú kőszékre ül, szívében nagyvilág gonddal,
nagy teremtés világtervvel mondókáját ekképp mondja:
„Világ világát alkottam,
tenger mélyéről földet hoztam,
átöleltek mély ölü örvények,
buzgárcápák hátán lovagoltam,
húsvirágok karmaiban voltam,
de tenger fenékről földet hoztam.
Gördítve van patak, folyó, erdő, dús rét, kékszínű tó...
emberülő szent föld volna, hogyha gyorsan nem forogna.
Nem talál így haza rajta, sem az ember, sem az állat,
jurta falut nem találnak, birkaakolt nem találnak.
A vadászok hova lesznek?
Rénszarvas szánjuk elakad,
könnybimbójuk kifakad,
csak forognak, mint a kerge

önmagukba betekerve.
Hogy fogjam le? Hogy fékezzem?
Mondd meg nekem Istenatya,
hogy művemet befejezzem!"

„Göncöl fiam! Mily hátbeli erő kéne?
Mily melybéli erő kéne, hogy elbírjál föld magvával?
Megáldalak nagy készséggel, kis istenek erejével:
Ezüstgombos égi övem, tekerd a Földkorong köré,
aztán húzd meg jó erősen forgás ellenirányába!
Három teknőcöm is vigyed,
a Földkorong alá tegyed!"

Körbe járta a korongot, égi övét jól ráhúzta,
erejével megfékezte, végre meg is állította.
Teknőceit alá tette, a Földkorong alá tette.
Kibuggyantak a nagy hegyek,
rétek, földek mind megálltak,
csak a szelek integettek
falombokkal a világnak.

Az élővilág
teremtése

Göncöl a havat
földdel keverte
össze,

ebből a sárból
csinálta meg
az embert:

legelőbb kezessé
alakította
a testét,

aztán a lábait
formálta meg
gonddal,

tömzsi nyakára
tette szép fejét,
szemeit színes
kavicsokból rakta,

apró kőfogakat
illesztett
a szájába,

aztán
megcsinálta
a pöcsét.

Az ember teremtése

Sólyomisten elmondja Göncölnek az élet értelmét

Istenatya így mondja el, Sólyomisten így beszél,
a nagy madárember mondja, a nagy madáristen mondja,
tanítólag elismétli, rovófába belevési:

Te is csillagporból lettél, anyád csillagpor testéből,
ködgyöngyökkel összegyúrva, égi ködből megformálva.

A tested föld, de szellemre van a lelked fölhangolva.

Minden ember kicsi isten, önmagának a mestere.

Teljessége a szer elem: Szerelemvíz, szerelemföld;
a természet egyensúlya.

Feleséged a feleség; szerelemben él az elme,
megfogva a méhébe, egésszé lesz mindörökre.

Ha földadod égelmédet, fél elemmé válik léted,
ez a félelem alapja, betegségcsáp fogja tested,
az anyagba beleszakadsz, s összeomlik a világod.

Gyúrjál embert, kezes embert!

Gyúrjál embert, lábas embert!

Gyúrjál embert, nővirágút!

Gyúrjál embert, férfiágút!

Tanítsd őket egyensúlyra, a természet nagy hitére,
az ész tapasztalatára, a gondolatteremtésre:

„Szabad azt, mi nem árt másnak!”

Ósszabadság eszméje ez.

Nincs más erkölcs a világon, nincsen más hit, ne is keresd.

Ember nem lehet tulajdon, nem is lehet ember szolgálja,
a te dolgozol, a TE dolgozol, más embernek más a dolga.

A halálnak ellentéte a születés, nem az élet,
az élet a teremtésé, az ördögé csak a végzet.

Az üdvösség a szellemé, tiszta élet az ékköve,
ha eljut az égvilágba, kilátszik majd az érdeme.
Most pedig menj le a Földre! Mit elmondtam jól jegyezd meg,
vésd be mélyen az eszedbe!
Rovásfámat vidd magaddal, rá van vésve a bölcsesség;
összabadság öseszméje.

Élőlények teremtése

*„...embört, lovat ki bírt furmálni, de mikó mögindult, porrá vált.”
Kálmány Lajos alapján, Torontál megye (Jazova)*

Hóból gyúrt embert a Lidérc nagy hévvel,
egy kecskét is alkotott nagy gondossággal,
aztán egy disznót formázott meg a hóból.
Elindította őket, hogy menjenek föl a dombra.
Indult először az ember, de gyorsan elolvadt,
a kecske sem mekegett, mikor szétesett darabokra,
hát a disznó meg egyhelytében összeesett.

Mondta az ördög: „Túl vizes a hó, szárítani kéne.”
Sok szalmát hozatott, mely lángolva égett.
Új embert gyúrt, és a tűz elé tette.
Mondta:
„Melegedj koma, azután menj fel a dombra!”
De nem hallgatott rá a hóból gyúrt ember.
Tántorgott egyre, a Lidérc meg szidta:
„A szentségit az anyádnak! Berúgtál tán a víztől?
Vagy tán szent éneket mondjak a tiszteletedre?”
A hóból gyúrt ember végtére összeesett,
és vízzé válva terült el a földön.

Ekkor a Lidérc lemondóan legyintett.
Elbújt egy domb mögé s úgy leskelődött.

Göncöl a havat földdel keverte össze,
ebből a sárból csinálta meg az embert:
legelőbb kezessé alakította a testét,
aztán a lábait formálta meg gonddal,
tömzsi nyakára tette szép fejét,
szemeit színes kavicsokból rakta,
apró kőfogakat illesztett a szájába,
aztán megcsinálta a pöcsét.
Ekkor gondolta: csinálni kéne asszonyt.
Nagy ügyeskedve dolgozta ki a testét.
Meztelenül indította őket a dombra,
azok meg léptek, csak léptek, szökellve futottak a csúcsra.

Göncöl kiállt: „Jöjjetek vissza a völgybe!”
De az emberek nem hallják: süketek,
némák, érzelmük sincsen...
„Ó! Atyám, adj nekik hangot, küldj lelket üres kebleikbe!”
Ekkor az égfárol suhogó árnyékmadarak szálltak,
és az emberek, asszonyok, állatok szájába berepültek.

Megörült Göncöl, és erejével a műveit megsokszorozta,
sok állatot gyúrt, és vad paripák ügettek a völgyek ölében.
Rénszarvasok, bölények, ökrök legelésztek dús réten,
aztán hirtelen hó hullt és dideregve menekültek.
Boldogan terült a fekete humusz, alja, teteje virult,
gyökerek kúsztak a földbe, ölükbe a víz csöpögve hullt.
Tüzek lobogtak virágok kelyhében, bogarak csápjá kapar,
nagyvállú fákra ültek a varjak, alattuk zizeg az avar.
Öröm duzzadt bő levelek húsán, tenyerükben az őszi liheg;

láz-sárgaság, vérpiros kacsos elmúlás a kertben ténfereg.
Csobogtak szár vénákban a fényvel átsugárzott életnedvek,
küllős pitypangszár szaladt, a magvait szétszórta a réteknek.
Részegen járnak a szöcskék, a tücskök cirip-hegedűje szól,
egy feketerigó trilláz, talán az örök életről dalol.
Ősszekavarva futnak az évszakok, minden hullik és terem,
bibét bont sárgaliliom, és kalász érik havas földeken.
A nyulak dideregtek, a falkában járó farkasok fáztak,
lihegő vaddisznók és szarkák opálos égre kiabáltak.

„Valami rend kéne, valami rend!”

Göncöl leült, sokáig mereng.

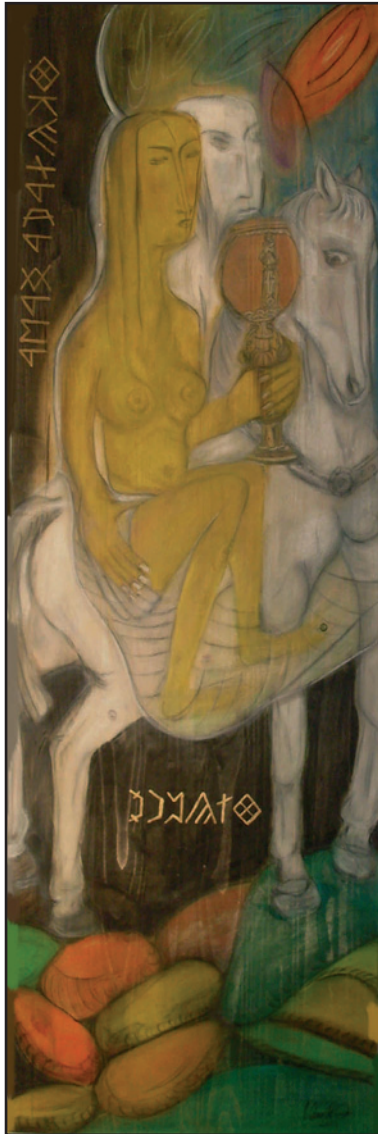
Az Anyja hívja:

„Gyere elő, ó, gyere elő fiam!

Apád menni akar az égre!”

„Gyere elő ó, gyere elő fiam!

Anyád menni akar az égre!”

Az asszony
Holddá, az
ember
Nappá
változik

Aztán
tündökölve
szálltak,
átváltozva
felreppentek:

Vált az Ember
kerek Nappá,
ragyogó
aranyszarvassá.

Vált az Asszony
kerek Holddá,
fogyó holddá,
holdsarlóvá.

Az asszony Holddá, az ember Nappá változik

Göncöl fiú anyjára néz, fénybe öltözött anyjára,
világító réklíjére, sok-sok arany hajszálára.

Aztán vonít, mint a farkas a holdra fel, kies pusztán:
„Hova indulsz, Édesanyám? Miért fürödsz csillagporban?
Miért hengerülsz az égre, mikor boldog vagyok végre?
A nagy munkát elvégeztem: világvízre földet tettem,
állatokkal telettem, emberekkel telettem,
növényekkel telettem, kicsi patakot futtattam,
nagy folyókat hömpölygettem,
dombot, hegyet, völgyet raktam:
világ világát alkottam.”

Édesanyja szóra nyílik: „A nagy munkát elvégezted,
világútra földet tettél, állatokkal telettetted,
emberekkel telettetted, kicsi patakot futtattál,
nagy folyókat hömpölygettél,
dombot, hegyet, völgyet raktál,
de az égre nem gondoltál:
Világ világa csak úgy szép, ha fölötte arany Hold ég.

Utoljára ölelj, fiam! Fény réklímet fogjad által,
arany hajszálam könnyeid örök égbe felemelik,
fenten gyöngyfelhőkké válnak, aztán eső alakjában
a földekre lepotyognak.”

Göncöl fiú Emberre néz, felnevelő emberére,
parázsváló szemekre, hét agancsú homlokára.
Aztán vonyít, mint a kutya, kit a gazdája elhagyta:
„Hová indulsz édesapám? Miért parázslík a szemed?

Miért szarvasodsz arannyá?

Talán örökre elhagynál, hogy a dolgom bevégeztem:
világföldet hengergettem, reá púpos hegyet raktam,
erdőt, rétet teremtettem, csillagporból embert gyúrtam,
kezes-lábas embert gyúrtam.”

A nagy öreg szóra nyílik:

„Világföldet hengergettél, reá púpos hegyet tettél,
csillagporból embert gyúrtál, erdőt, rétet teremtettél,
de meleget, fényt nem adtál.

Mi a dolgunk elvégeztük, anyáddal megöregedtünk.

Most, fiam, az égre megyünk, ottan örök lámpák leszünk:

anyád lesz az éji lámpa, én leszek a nappal fénye,
világunk meleg edénye.

Körbe járunk, körbe megyünk,

éjjelt-nappalt kipörgetünk,

évszakokat hengergetünk.

Utoljára ölelj, fiam! Nézz parázsló szemeimbe,

őrizd meg a melegségem,

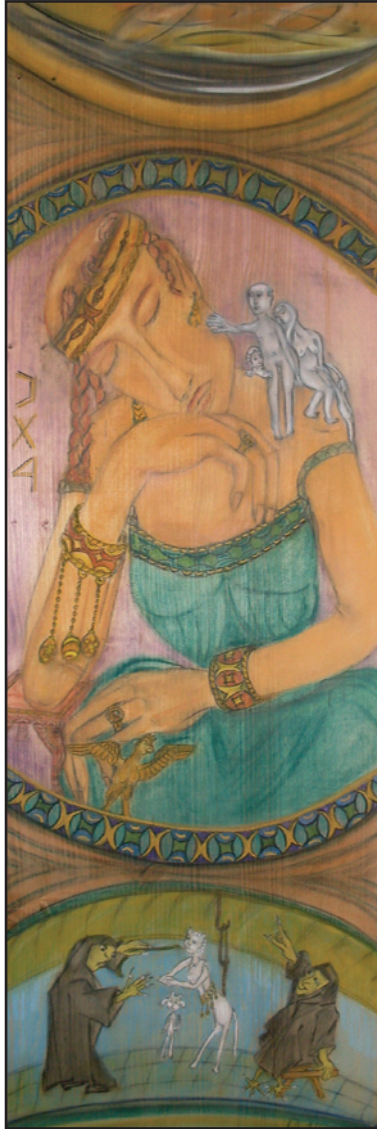
örökké a barátságom!”

Aztán tündökölve szálltak, átváltozva felreppentek:

Vált az Ember kerek Nappá, ragyogó aranyszarvassá.

Vált az Asszony kerek Holddá, fogyó holddá, holdsarlóvá.

Göncöl
hívja az
anjját

Holdanya levette
aranykontyát,
otthagya ragyogni
az égen,

aztán lejött
csillagszekéren:
gurult hegyeken-
völgyeken át.

Emberek csodálták
és mondták:
„Bizony Ő
a Boldogasszony,

de az égen hagyta
aranykontyát,
s lejött, hogy velünk
virrasszon.”

Göncöl hívja az anyját

Felment a Fiú a Bor Tengri dombra,
onnan kiabált anyjához a holdra,
leintette a viharok vitáját,
s befogta a barlang huhogó száját:

Némuljon szátok, ha szólok!
Némuljon szátok hínárok, sások!
Némuljon szátok, mikor kiáltok:
Némuljatok! Némuljatok!
Égi asszonyok ne féljeteK,
földi asztalomhoz üljeteK!
Tántorgó jegenyék menjeteK innen!
Részeg szőlők menjeteK innen!

Ha kiáltás hangzik, én kiáltok, kit elkábítottak illatsápok,
és cirógattak ötujuú levelek, akik ágakról elmúlást hintenek...
Hívlak Anyám, a holdból hívlak elő:
felhő-nagykendődből bújj elő!

Mint égi királynő, jöjj elő!
Mint testem teknője, jöjj elő!
Mint szívem gyöngyháza, jöjj elő!
Mint ajkam forrása, jöjj elő!
Mint éji ködvirág, jöjj elő!

Testem fürdető asszonya voltál, számba édes gyümölcsöt adtál,
pici lábamat megcsókoltad, kicsi számba emlőd adtad.
Itt vagyok fürdetlen Isten, itt vagyok gyümölcstelen Isten,
nincs, ki lábamat csókolja, nincsen... itt vagyok emlőtelen Isten.

Asztalom körül asszonyok ülnek,
szentként tisztelik földi házatát,
húgaid ők, kik eljöttek hozzám,
hogy a Holdban lássanak:
Gyümölcsöjtő Boldogasszony hí rügyező ággal,
Gyertyás Boldogasszony hí lángpillás ujjával,
Szülő Boldogasszony hí piros szalagos ággal,
Fájdalmas Boldogasszony óv tórglóriával,
Sarlós Boldogasszony int búzakalással,
Havas Boldogasszony óv jurtájában.

Megszólal most a Holdanya, az aranyból öntött koponya.
Kőszáján leszólt s látta mindenki, amint a haját széjjelhinti
bokrokra, fákra, mezőkre,
s amint haját tövisekre szúrta, zenélt hárfája minden húrja,
és zenél a Holdasszony, zenél, kiönti lelke nagy poharát,
és öleli holdkarral fiát, az isten-csillagát.
Az asszonyok felálltak, tekintetük átfutotta a teret,
Az Istenfára Istenmadár repült, és hét ágon csengetett.

Holdanya levette aranykontyát,
otthagya ragyogni az égen,
aztán lejött csillagszekéren,
és gurult hegyeken-völgyeken át.
Emberek csodálták és mondták:
„Bizony Ő a Boldogasszony,
de az égen hagyta aranykontyát,
s lejött, hogy velünk virrasszon.”
S a hegy mögött a virrasztók között,
a hét Boldogasszony állt és vártak,
mikor az égbolt fénybe öltözött,
a Napban egy csodás szarvast láttak.

Sarlós
Boldog-
asszony,
a
BIBURÁ
nevű
Istennő

Díszes
fa-cserényeken
hordanak isteni
ételeket és
italokat
a szolgák.

Fakürtösök
zenélnek
dongafák
ütemére,

és nádfurulyán
sípoló hun-
magyar lányok

madárfüttyöket
csipognak
órtüzek
mellett.

Sarlós Boldogasszony, a BIBURA nevű Istennő

Sarlósistennő kiment a mezőre gyorsjárású kocsiján,
ahol asszonyok gabonát arattak, vidáman énekeltek.
Egy fabábut felöltöztettek színes mintás vászonruhába,
kalászból koszorút kötöttek, s a fabábu fejére tették.
Szépséges magyar lányok-asszonyok sarlóval vágják a búzát,
a férfiak markot szedtek, és a kévéket kepékbe hordták.
Furulyák, háncsdobok szóltak, a sarlós istennőt köszöntötték.
Közelben Csobán őrizte nyáját csodafüves hegy tetején.
Érzelemlélek színvirága nőtt keblére az Istennőnek,
és testének árnya vont takarót szép szerelme álma fölé.
Birkapásztornak tette meg a hegyekbe és madárkirálynak.
Úgy élt Csobán a birkái között, hogy asszonyt nem ismert soha,
csak vércséket, sasokat ismert, velük naponta beszélgetett.
Bibura istennő megleste többször, és nőtt szerelmi vágya,
egyszer eljött pásztorlányként, és Csobánt tüzes ölébe vonta.
Törtel, földműves isten látta, mert utána járt Biburának;
isteni szerelmet kívánt tőle gyönyörű kalászos mezőn.
Amikor Csobán békében ült kedvenc fáján a sziklás hegyen,
Törtel bikaemberként rája rontott, hogy testében kárt tegyen,
és a fáról a mélybe lökte, Csobán botjába kapaszkodva
visszadobta magát a fára, és rosszállón kérdezte Törtelt:
– Ki vagy te? – szólítja a bikafejű embert.
– Ki vagyok? A földműves isten, négy határ ura, aki
szereti Biburát, kivel édelegetél, ezért most meghalsz.
– Megállj Törtel! Csobánról vedd le a mancsod!
Engem csak úgy lehet akarnod,
ha három dolgot megcselekszel.
Ezért most figyeld Bibura Istennő szavát,
ki fején viseli a Hold aranyсарlóját:
Először: hozd el a hun Asaraszún Világanya rézüstjét,

amelyből sohasem fogy ki az étel.
De vigyázz! Az üstöt vadlovak őrzik,
ha elfognak halálfia vagy.
Másodszer: hozd el nekem a kínai KIJ bikát,
az egy lábú csodaállatot, szent dobót csináltak a bőréből.
Harmadszer: Győzd le az életfüvet őrző kígyót!
Utána csapunk csak dáridót.
Most pedig távozz, csak akkor gyere,
ha különb leszel, mint Csobán.

Törtel, bikafejű ember bőgött,
beleremegtek a sziklás hegyek.
Megindultak lefelé a dombok,
és égtek a fákon a levelek.
Csobán átölelte szent asszonyát:
csókolta kezét, arcát, dús haját...
és a búzaföldről hazavitték
az aratók a lélek bábuját.

A szép sumer alvó BABA árnyéklelke
a magyarok lakta tájra tévedt:
Nézi a csodás prémelekbe öltözött nőket:
csüngős fülbevalókat hordanak,
aranyfoglatukban kristályaik
különös opállal sugárzó csudák.
Hajukat nyomott ezüstráf fogja,
karjukat üvegpasztás karkötő díszíti,
és ezüst mellkorongjaik
ragyognak a felkelő naptól.
Mulatójuk falábakon álló kiráлыпajta.
Gyönyörű pilonok tartják a boltozatát,
gránit sztéléken tölcséres fáklyák égnek,

megvilágítják a cédrusfa lépcsők karzatait.
Díszes fa-cserényeken hordanak isteni
ételeket és italokat a szolgák.
Fakürtösök zenélnek dongafák ütemére,
és nádfurulyán sípoló hun-magyar lányok
madárfüttyöket csipognak örtüzek mellett.
De mindennél szebb, Úrnőm, Csobán férfi teste.
Láttam, amikor fürdőzött nagy fakádban, s mikor
kilépett a kádból, hétfonatú haján üveggyöngy
vízcseppek gurultak palota-mellkasára.
Barnalángú hasa, mint sült cipó domborult,
és alatta fekete pamacs csillogott,
díszítve az isteni falloszt.
Fara, mint a hamvas barack,
combjain alabástrom bőre ragyog, míg izmai
úgy feszülnek, akár a cédrusfa gyökér.
Isteni szeme két fényes csillag, szája, mint fogyó
hold karimája, bársonyos éden, fogai ékkövek,
és homloka a nyílóhajnal álomi dombja.

Sumer BABA aurája szép reggeli mese;
csudajáték tamariszkuszból faragott ágyán.
Árnyéklelke, a szellemmadár beszállt szívébe,
s megbabonázta látványával a sarlós asszonyt.

Felébredt BABA és felállt, két tenyerében
finoman tartotta gyümölcsös mellét.
Csobán testére gondolt, és vágy pirult
ki az arcán, s szemei vitték gondolatát
homloka pompás termeibe.
Magára kapta ékes ruháit. Előrendelte kerekes
hord taligáját, és Anzú tornyához húzatta

magát beszélő pónilovával az oroszlánfejű sashoz.
„Mért zavarod pihenésem, Istennő?” – kérdezi Anzú.

„Ó! Istenmadár, végtelenség ura, csillogó tollaid
beragyogják ligeteinket, nagyságod mérhetetlensége,
erőd szétáradása nagy kincse az égnek.”

„Elég az áradozásból, már tudom a terved, homlokod
kiáramlása belém sugárzik, de nagy ára lehet
akaratodnak, mert vizzályt teremt a népek között.”

„Könyörgöm, hozd el a férfit, és én hálás leszek érte.”

„Nem elég a hála! Hetven bárány a terved ára,
de, ha megtudja Ninurta isten, a férjed,
Csobánnal együtt az Alvilág mélyére zár.”

Alkut kötöttek és Anzú már szállt is az égen.
Leccapott Csobánra, nagy körmeivel elragadta,
és Baba gyönyörű virágoskertjébe rakta.
Csobán pásztorbotjával hadonászott,
a sas elröpült, de nyomban ott termett Baba,
a szépséges női csuda lenge ruhában.
Bámulta a fiú az érett gyümölcsös testet,
a bujaság minden vonzalma tárult eléje:
áradtak keblei a bőség duzzanatával,
s rejtelem sejlett az istennő combja közén.
Hálókamrába vezette Baba a pásztort,
hol ölébe vont, s így éltek hét napon át,
de megtudta férje a nagy Ninurta isten,
s egy éjjel elfogatta a kertben Csobánt.

Tetőre ért a csápos hold, tűfények szúrták a fiú homlokát,
a földbe fénybárdok vágta, s lángpillákon gyöngyözött az ég.
Árnyékpacák másztak a kertbe, s árnyékon járt a messzeség.
Mindenre feketeség ült, és folytak a fekete vizek,
a Holdra mélyárnyék terült, s fekete pocsolyakezek
fogták meg Csobán nyakát; kiáltoztak a vércsék, a héják:
hívták, Bibura istennőt hívták.
De nem ért el oda a jajpanasz, csak vitte Csobán testét,
csak vitte a három felbérelt Bakarasz.
Az Alvilág kapuja bezárult. Csobánt a fekete trónhoz vezették.
Ott ült a Lidérc tűzruhában, kezében fekete vellájával.

„No, Csobán, itt jó dolgod lesz,
nőszíveket köszörülhetsz,
tüzes lócán megpihenhetsz,
finom parazsakat ehetsz.”

Bakaraszok elvezették, egyik lábát láncra verték,
egy köszörűkőhöz vitték, forgott a köszörű köve,
saját szívét köszörülte.
Körülvették nagy füstárnyak: tűzben ültek, lángot hánytak.
Belöktek egy csupasz hölgyet, mondták neki felöltözhet;
sistergett a lángharisnya, mikor lábaira húzta.

A bikafejű ember a hunok földjére ért,
Asaraszún vilápanyától egy hunüstöt kért.
„De szép bikafejű ember vagy! – mondta a vilápanya. –
Az üst ára: egy csodás szerelmes éjszaka.”
Született is Törtelnek ezer bikafia,
s vágta az éget a tundrán ezer dalia.
Törtel hátára vette a mázsás üstöt, úgy futott vele,

mellette ügetett világanyával egy lófejű teve.
Üldözték őket tüzes lovak és tüzes szarvasok,
hátukon ültek a hun hajadonok,
amikor Kína határán megszálltak,
a hunlányok magyar daliákkal háltak.
Így született újabb ezer emberbika,
s tovább vágta az éter dalia.
Ott jött velük szemben az egy lábú Kuj,
nagy lukú orrából kénes füstöt fúj,
szürke bikatestű, de emberfeje van,
szarvtalan fejével Törtelre rohan.
Úgy dörgött a hangja, mint haragos ég,
zörgött, dülöngélt a kéklő messzeség.
Világnagy lábával ugrált a földön,
de az üsttel Törtel agyon vágta rögtön.
Lenyúzta Kuj bőrét s keretre kötötte,
mint egy varázsdobot kezével ütötte.
Előbújt a kígyó hegyi barlangjából,
életfűvét Törtel kikapta szájából.
A kígyó ott nyomban kilehelte lelkét,
az éghez kötötték karvalyok a testét.
Törtel meg felmászott Biburhoz rajta,
és a három skalpot lába elé dobta.

„Sarlós Istenasszony! Van már feleségem,
a hun Világanya forralja a vérem.
Te meg csak éljél örökös bűnben,
egyszer majd megver téged is az Isten.”

Azután gyorsan lemászott a Földre,
Asaraszún várta és karjaiba zárta.

Bibura kereste Csobánt a réten,
ahol birkái legeltek régen.
Csobán nem feküdt kedvenc fáján,
nem játszott cédrusfa furulyáján.
Köröztek fönt a vércsék és héják,
és Bibura Istennőt egyre hívták:
– Bibura! Bibura! – sírtak, kiabáltak.
Csobán rabja az alvilágnak!
Az Istennő meghallotta,
vércsét, héját kifaggatta.
S hangos szóval hívta Csobánt,
csak a nevét kiáltozta:

„Gyere elő édes Csobán, gyere ó elő!
Édes testedet hozd elő! Mutasd meg magad,
mert istennőd szíve meghasad!”

Szárnyas lovát kocsiba fogatta,
Kuj-dobját a saroglyába rakta,
csodaüstöt melléje kötötte,
életfűvét pedig beletette.
Égen-földön iramlott a lova:
sötétlett az alvilág kapuja,
ugatott a háromfejű kutya.
Varázsdobját Bibura megverte,
kilógott a kutya három nyelve,
s nyomban leült kővé merevedve.

A kőkutya nem ugat már, állni nem tud lábaira.
A ló repült, mint a madár, az alvilág mélyére szállt.
Csobán hegyezi a fülét, fölkapja szép istenfejét:
beleszagul a tág térbe, beleszagul pokoléjbe,

fénylő szemei kinyíltak, de sötéten lecsukódtak.
A madár-ló beljebb repült. Elébe sok ördög került.
Leveszik a csodaüstöt, nyomban fő az ördög früstök.
Amíg az ördögök ettek, Bibura az életfúvel
felélesztette fiát.

Csobán pedig nagy erővel
szétszaggatta a vasláncot,
s rendezett az Alvilágban
rettenetes ördögtáncot.
A vasbunkót megforgatta,
Ludvérc trónját összezúzta,
a bandáját összeverte,
a hunüstöt visszavette.
Azután kocsira ültek,
és az égbe felrepültek.

Boröstön

*A magyar sírva
vigadás istene*

Úgy nevezte
a fiát Borösten,
ki hamar
felcseperedett,

mert szőlő
levével itatta:
a nap tüzes
fényitalával.

Égi kertjében
szőlőindák
futottak föl
a mandulafára,

lógtak
az édesfürtök,
aranygyöngyeik
fürödtek
égi fényben.

Hun azara

Şalkin Isathu atha
fening zanari gijmę
şurvaşę hua duna
madu tokai işę

"Türününkhne şivajatin Isurrukhet"

Hun monda

*Élő Isten atya
fénylő aranyszarvas
lángfém viharvillám
nagy keleti őş*

„Ne tűrjük Mezopotámia elpusztítását!”

Borösten

A magyar sírva vigadás istene

Borösten Gyümölcsasszony isten fia, aki a sumer Anzú, az orosz-lánfejű sastól való. Borösten dorbézol a mennyben. Anyja, Csuda, ezért egy Unikornissal húzott kordén leküldi a Földre. Mivel magyar boristen, magyarok közé kerül, ahol a hunok, finnek és vogulok is vannak. A nagy mulatozás után mesebeli lova a kordéval Zagrosz hegyén kóborolva, végül Sumerba Siduri asszony, isteni kocsmáros nő házához érkezik, amely a haláltenger partján van.

Siduri rubinvörös borral kínálja Boröstent, közben megérkezik Gilgames, akivel kiisszák a testvérpoharat, a kurum italt, amely vér és bor keveréke. Siduri asszornak megtetszik Borösten, szerelmes lesz belé és elcsábítja. Erőszakkal tartja hálókamrájában, de az Unikornis kiszabadítja, és elmenekülnek Sumerből.

Bolyongásuk közben találkoznak Dionüszosz görög istennel, akinek szívéből nőtt ki az első szőlőtőke.

Gyümölcsasszony isten, a Csuda nevű,
kertjében aludt szép cédrusfa ágyon,
megszállta szemeit termékeny álom:
Anzú, a sumér sas, az orosz-lánfejű.

Kitárult mély levélkehelyben a bibék csillagszirmú dombja,
hangtalan suhogással tollárnyak dús legyezői libegtek,
boldog füvek zizegtek csipkézett virágok lábai között,
mint sürge habok a bazaltköveken magas patak mederben.
Nagy ágú csend gesztenyevirágok hófehér tányérján pilledt,
sziklamoha bársonyos testén kis smaragdzöld ékszergyík fújtat,
aranyló lábain virágpor ragyog az égbolt sugarától.

Nap fénye fürdik gyümölcsös isten kibontott hosszú hajában,
szálai szétfolynak párnáján, a gyökérmintás domboldalon.
Aki felülről nézi, látja a meztelen asszony nagy keblét,
barackszín kupolái föltornyosodnak a szikrázó égre.

Anzú, a sumér oroszlánfejű járőr-sas magasra reppent,
meglátta az istennő gyümölcsös testét és irtón begerjedt.
Jó mélyen aludt Csuda, és nem hallotta a szárny suhogását,
amint ölére szállt a sas, megejtette árnyékával ölet.
Azt hitte álmodik, és még át is ölelte a tollas istent,
aki kelyhébe hintette magját, s gyorsan elillant az égen.
Csuda árnyéklelke ámult, mikor meglátta nászát a mennyből,
és sietve suhant le mondani Anzú nagy gyalázó tettét.
Az istennő a tűz átkát szórta az oroszlánfejű sasa,
de nyomban csírázni kezdtek az életmagok forró ölében. –
Idő múltával combjai dús fészken hét kis sasfiók éledt,
világfára tette fel őket, ott ültek, mint isteni lelkek,
de néha az asszonyok méhébe szálltak, az éledő magba.

Csak egyet tartott meg szívörömeire kedvenc mandulafáján,
szíve burkába rejtette testét, s őrizte félisten lelkét.
Úgy nevezte a fiát Borösten, ki hamar felcseperedett,
mert szőlő levével itatta: a nap tüzes fényitalával.
Égi kertjében szőlőindák futottak föl a mandulafára,
lógtak az édes fürtök, aranygyöngyeik fürödtek égi fényben.
Itt nevelte kétarcú fiát, ki daliás férfivá érett.
Borösten egyik arca nevetett, a másik meg keserűn sírt,
mikor ivott szilajon táncolt s felverte a mennyei csöndöt.
Ült hatalmas tölgyasztalánál s aranykupából itta a bort,
aztán zokogva hívta az anyját, közben vidám nótákat fújt.
Csuda megróttá lármájáért és fakordén küldte a Földre.
Unikornis húzta a kordét, s a kordéban Borösten dalolt.

A magyar lányok ámuldozva bámulták a kétarcú embert,
szeretettel körülvették, s parázssal etették furcsa lovát.
Társaságában jókedvre gerjedt, cimboráit átölelte,
kiállt eléjük s magasztaló dicshimnuszát zengte a borról:

Vigasz s remény itala, bor,
világra fordulásunkkor,
s koporsórováskor is kísérij!
Legyél nálunk, ha böjt arat,
s ha vihar visít a kert alatt. –
Gyere vásárra, mátkázó hétre,
gyere lakodalomba ebédre,
gyere hozzánk, a sokadalomba,
vagy estére, ha ízlik a gomba.
Békés időben tiszteld a házunk,
akkor is, ha háborúban járunk!
Viadal előtt, s viadal után,
tele legyen a boros kupánk!
Amforába zárt napfény ital,
bársonyos színű, illatos nektár:
Benned a magyarok lelke van!
Benned az istenek kedve van!
Benned a hit szent szíve van!
Benned az akarat tetre ébred,
add nekünk szent véred!
A bort éltesseék:
Éljen a bor! Éljen!

Magyarok, hunok körülvették és dicsérték kedvét, bánatát.
Asaraszún, világanya, főzte a remek birkalevest;
rézangyal hunüstje alatt már lángoltak a száraz fűzágak,
szárnyas fülein átdugott bottal rakta fabakra az üstöt,

előtte táltosok doboltak, és imákat mormogva álltak.
A nagy bronzüst alól megszentelt füst fehéren szállt fel az égre,

s Bor Tengri, az ég ura, érezte az áldos illatos gőzét.
Asaraszún, szépanya, áldost merített famerőjével,
és kéregedényekbe merte ki szent birkagulyás levesét.
Hunlányok cölöpasztalokra rakták a sok faragott tányért,
a magyar lányok bőrtömlőkben hozták az édes szőlő levét.

Az asszonyok izzó kőlapra öntötték a törtbúza pépet;
s a szép pirosra süített kőlepecsetet háncstálra terítették.
Vejnemőjnen szép-szavú kantelén ősrégi dalokat játszott,
és zengett a darufa, mikor Meh anku szarvasokról zenélt,
előttük mulatott Borösten, jó nagyokat ivott és táncolt,
aztán vidáman dalolva, pityeregve kordéján útra kelt.
Húzta Unikornis a kordét, egy hegy derekán messze vitte.
Zagrosz lankáin bolyongott sokat, meg a haláltenger partján.
Borösten látott egy kocsmát, és odanógatta csodalovát.

„Mit keresel a haláltengernél, ember?” – szólt Siduri asszony,
az isteni kocsmáros nő. – Itt egy csepp víztől is halottá válsz,
de a borom, mit e nagy amforában látsz, az élet itala.”

Rubinvörös szőlők lógtak a fölfuttatott cölöpös falról,
és a hűsházban méhviasszal zárt amforákban érett a bor.

„Ülj az asztalhoz Borösten, és ropogtass pirított magvakat,
vegyél friss köles pogácsát, nemrég sütöttem sárkemencémben.
Lovad paraszas zabot kap, és kint a fűvön elheverészhetsz.
Igyál is közben, és beszélj jötted okáról, érdekel mondad.”

„Semmi érdekes, csak a sors hozott el nemző édesapámhoz,

Ő a nagy Anzú, az oroszlánfejű sas, végre látni szeretném.”

„Ne akard látni! Ronda egy ember,
vagy inkább megveszett állat.

Hatalom, nő, bor: csak ilyet ismer, rossz isten, semmire való.

Engem is letepert a tengerparton, a halálvize mellett,
de én rálocsoltam a vízből s lángoló tollal menekült el,
azóta nem jön, de látom őt, amikor járőrözik az égen.

Ó, de Gilgames közeleg hozzánk árnyékos arcával.

Gyere daliás emberem! Látom,
hogyan nagy gond nyomja a vállad.”

„Az örök életet keresem, asszony! Halállal birkózom én.

Borüsten, te is halálért jöttél? Jól teszed. Nincs menekülés.”

„Nem, Gilgames, szeretek élni, örök élet az isteneké.

Mi maradt nekünk? A kiszabott idő, és a jóra törekvés.

Igyál egy nagy kupa vörös bort, és nyomban feldertül arcod,
Siduri asszony is ezt ajánlotta, meg a testi szerelmet.”

„Gondolod, Pajtás? Adj egy kupával!” Aztán bőségesen ittak,
harsányan daloltak, az asztalra dőlve sírtak és nevettek.

Megvágták ujjaikat és kurumot ittak aranykehelyből,
így édes testvérekké váltak, földön-égen örök barátok.

Siduri asszonyt ölelték, ő kirakta hatalmas kebleit,
azt szopogatták, aztán elesve a ló mellé kavarodtak.

Eljött az éjjel, óriás fekete szörnyek döngtek a parton.

Három ördög Gilgamest elkapta, lábával húzták a vízhez,
nagy csápos kezekkel ütlegelték, és rugdalták le a földre.

Felriadt álmából Borüsten, és rárontott az ördögökre,
mindhárom árnyékot a parton egy hatalmas sziklához vágta,
a bőrükből három szépséges aranyhajú nimfa gurult ki:

felálltak a gyönyörű nők, akik az Atlasz lányai voltak.
Ők őrizték az aranyalmákat Héra istennő szigetén,
de Ludvérc magyar ördögnő megkívánta az érett almákat,
s három óriási árnyékot szült, hogy raboljanak a kertből.
Másnap reggel Gilgames és a nimfák fénybárkát eszkábáltak,
utána összeszedték a szétgurult aranyalmákat a parton,
ölegették Boröstent, aztán a tengeren messzire mentek.

Borösten is készült, Unikornisát a taligába fogta,
de Siduri asszony hálásra hívta, és rázárta az ajtót.

„Nem mehetsz el innen, mert férjemül veszek,
te Borkirály isten.”

Mondta nevetve, végül elment, de magával vitte a kulcsot.

Az Unikornis nagy haragra gerjedt, és berúgta az ajtót,
gazdáját kiszabadította, és seftében kereket oldtak.
Bolyongtak céltalanul, erdőn-mezőn keresztül-kasul jártak,
egyszer egy furcsa csapat jött velük szembe szekérkaravánon.
Dionüszosz isten ült egyik bakon s hangosan hadonászott,
a nimfák félmeztelen kacarászva álltak a háta mögött,
koszorút kötöttek borostyánból, s istenük fejére rakták.
Sült nyulak lógtak a szekérderékon, meg a borteli tömlők.

„Hé! Borösten, mily szellem hozott el erre a vigalmi tájra?
Tán megsavanyodott a borod, azért jöttél mézelné hozzánk?”
Kiáltott Dionüszosz, mikor meglátta Borösten kordéját.

„Nem azért bolygok, férjül akartak, és gyorsan elmenekültem.”

„Jól tetted!

Látod! Én egy egész szekér asszonyt hordok magammal.

Most Thébába igyekszem, borkóstolóra viszek pár tömlőt.
Állj! – kiáltott két ökörfejű ménre. – Itt mostan letelepszünk!”
Nagy vásznat terítettek a fűre, s rá bőségkosarat raktak.
Kínálták a nimfák Boröstent mindenféle jó itókával.
Meghúzta az egyik bortömlőt, cuppogott és nagyon dicsérte:
„Jó Dionüszosz, igaz, hogy szivedből nőtt ki az első tőke?
Én mondom, százszor is így volt, mert isteni bor,
amivel kínálsz!”

„Nüsza hegyén éltem, nimfák tanítottak a borerjesztésre,
de elmondom neked, hogyan kerültem az ázsiai hegyre:
Héra rávette anyámat, kérje meg Zeust, jelenjen meg előtte.
Apám ráállt, anyám a villámához nyúlt, és azonnal meghalt.
Zeusz kimetszett halott anyám hasából, s a combjába varrt be,
hát így születtem meg, és utána kerültem Nüsza hegyére.
Most a világot járom, és népszerűsítem a szőlőt.
A kopasz kis részeg öreg, Szilénosz, a régi nevelőm.
Igaz, hogy lófülű, igaz, hogy lófarkú,
igaz, hogy pocakos, de nagy szíve van.”

„Gyertek nimfák! – kiáltott az öreg.
– Táncoljatok egyet Boröstennek!”

Szilénosz táncolt, görbe lábait murisan hányta előre.
Borösten is középre lépett félig meztelen nimfák közé,
nagy tömlőből vedelt, és utána lejteni kezdte a táncot.
Csodalova nézte meredten s elkapta az egyik nimfalányt,
nyerített egyet és úgy táncolt vele, hogy közben lángokat hányt.
Dionüszosz megelégtelt a mókát, és indultak Théba felé.
Az Unikornis egy szép nimfával a hátán húzta a kordét,
Borösten közben elterült rajta s egy tömlőből nyelte a bort.
Így értek Thébába, ahol Pentheusz király nagy fanyalgó volt:

„Nem isten ez, hanem egy szédült birka,”
- mondta Dionüszoszra.

Dionüszosz ezt hamar megtudta, borzasztó haragra gerjedt.
Csapra verette boramforáját, a városban híre terjedt.
Jöttek a népek, itták a nedút s megvadultak tőle a nők.
Agané asszony, Pentheusz anyja,
úgy berúgott, hogy fiát felfalta.
Borösten gyorsan kereket oldott,
Unikornisa vitte az égbe,
ott már Csuda, Istenanya várta:
s fiát, Boröstent, karjába zárta.

Jegyzetek

Anzú: A sumer sas neve IMDUGUD, a hatalom megszemélyesítője, az ország védője, akkád neve Anzú. Oroszlánfejű sasként ábrázolták, mely a halub fán fészkelte. A téli napforduló idején az elgyengült, térdre eső aranyszarvast, amely a Napot jelképezte, INANNA madara, IMDUGUD, segíti felszállni a sötétségből.

Asaraszúni: A hun teremtéstörténetben világot uraló nő, világot szülő asszony.

Atlasz lányai: A mitológia szerint Atlasz isten lányai: Alcyone, Atlas, Electra, Maia, Merope, Taygeta és Celaeno. Csillaggá változtak, mikor egy óriás kergette őket.

Áldos: Hun üstben készült étel. Az üst (hun nyelven: iduk) szent helyet jelentett, bármi, amit beletettek, megszentelődött.

Babba: A szónak Szép jelentése is van. Rokon vele Bau, aki istennő a sumer mitológiában, egyesek szerint azonos Boldogasszonyunkkal. A csíksomlyói csodatévő szűzanyát Babba Máriának nevezik.

Bakarasz: Nagyszakállú bakarasz, mesebeli lény. A hüvelyk és a mutatóujj szétfeszítésével mért távolság.

Boldogasszonyok: Hét boldogasszony név van az elfogadott hiedelemvilágunkban, a hét szakrális szám, de a nevek összetétele változó. Legarchaikusabb a Boldogasszony, aki ősvallásunk istenasszonya: Földanya, a természet megújulásának jelképe. A Boldogasszonyok eredete nagyon vitatott, de minden bizonnyal az Ős-Boldogasszony inkarnációi. Nagy Boldogasszony eredete is tisztázatlan. A keresztények Szent Annának tartják, aki Mária anyja volt. Más teória szerint: Nagyasszony maga a Tejút, minden élet sarjadásának jelképe.

Bor Tengri: A kétezer évvel ezelőtti kínai krónikák megemlítik, hogy a hunok és lovas kultúrájú utódaik nagy tiszteletben

tartották Bor Tengri hegyét, ahol áldozatokat mutattak be Bor Tengrinek, az Újjászületés Istenének. Az áldozati ételekkel tartottak kapcsolatot Tengrivel, az Ég Urával, így kérték áldását a fejedelemeire és a népre.

Csobán: Régi magyar személynév, a régebbi Csabán név alakváltozata, a jelentése pásztor.

Darufa: Régebben az obi-ugoroknál használt húros hangszer volt. Zenélő fának is hívták. A szöveges előadásokat kísérték vele.

Dionüszosz: Szemelé és Zeusz fia. A szőlő és a bor istene. Anyja: Szemelé, meghalt, amikor kérésére Zeusz mint villám jelent meg előtte. Zeusz kivágta a halott anyából a gyermeket, saját combjába varrta és itt szülte meg. Héra féltékenységből üldözte. Így Ázsiában a Nüsza hegyén nőtt fel, hegyi nimfák között. Itt ismerte meg a bort.

Gilgames: A sumer Uruk ötödik királya, Lugalbanda fia, aki i. e. 2650 körül uralkodott. Életét főleg a Gilgames-eposzról ismerjük, kétharmad-részt isteni, egyharmad-részt emberi lény. Édesanyja, Ninszun istennő volt. Gilgames az egyik első emberfeletti ember: hérosz, akár mint Héraklész a görögöknél.

Göncöl: „Göncöl (...) az egyedüli ősmagyar főisten, kin az új hit egészen kifogni nem bír: hitregés mivoltából kiforgatta, de az égről végképpen számkivetni, és a hagyomány emlékezetéből kitörölni nem tudta, mintha csak ő lett volna a sokat emlegetett magyarok istene.” *Az ősi magyar hitvilág: Diószegi Vilmos.1971 Budapest, 416. o.*

„Göncöl egy híres tátos ember volt, igen tudákos, ki mindenemű rejtett dolgokat ismert, beszélt a madarakkal, fákkal, növényekkel, értette a csillagok jelentéseit, sok csodákat tett.” *Ipolyi Arnold: Magyar mythologia. Pest, 1854. 268. o.*

„Tállyán vala az ég kapuja, s a Göncöl vállán át lehetett az öregistenhez jutni...” *Toroczkai-Wigand Ede: Öreg csillagok. 1988.*

Göncöl a tengermélyéről felhozott földből megteremti a Föld lapos korongját, amit teknőcök tartanak. A korong közepén egy nagy hegy tetején áll a világfa, amelynek hét ágán vannak a boldogasszonyok, a Hold és a Nap. A fa legtetején van a Turul madár, amely Istenatya szent lelkét testesíti meg. Középen élnek az emberek, állatok, növények. Legalul van az alvilág, az ördögök birodalma.

Guta: Betegségre utaló szó. Ismert a gutaütés, a nyavalya törés, a fene egye meg szólás, vagy hagymáz, kórság és fránya szavak. Kutatók valószínűsítik, hogy ősidőkben néhányan közülük rosszindulatú szellemek lehettek.

Héra: A görög mitológiában Zeusz főisten testvére és felesége, a házasságot és a születést védő istennő. Neve feltehetőleg oltalmazót, úrnőt jelent. Jelképei a királyi pálca és a kakukk, amely szent madara volt. Tehénszeműnek is nevezik.

Kantele: Vejnemöjnen hangszere a finn Kalevalában.

Kőlepecs: Őseink forró köveken is sütöttek, tűz fölé tett és átízített kőlapra öntötték a tésztát, így kapták a lepénykenyeret. Csíkbán és Háromszékben még ma is kőre-leppencsnek hívják a lepényt.

Kuj: Kínai mondákban szereplő egy lábú csodaállat. Szarvtalan, bika alakú, de a színe szürke és törzse felett emberarcot visel. Mennydörgésszerű hangja van.

Meh Anki: Az obi-ugorok teremtéstörténetében a Föld Anya, Numi-Tórum felesége, de lehet az anyja is, földben lakott és sötét színű állatokat áldoztak tiszteletére.

Nimfák: Görög mitológiai nőalakok – a szépség és a termékenység megtestesítői. Különösen szép helyekhez vagy tájakhoz kötődnek. Otthonaik a hegyek, völgyek és ligetek. Dús réteken, virágos mezőkön táncolnak. Az istenek és az istennők kísérői. Dionüszosznak a mulatozás és a bor istenének is állandó kísérői. Dionüszosz szerelme, Alphesziboia is nimfa.

Pentheusz: Théba királya, megtiltotta Dionüszosz tiszteletét. A feldühített istenség találmányával, a borral elkábította az egész várost, és sokakat megőrjített.

Rézangyal: A hunok üstje volt, rézből készítették és a szárnyakra emlékeztető fülei miatt nevezték rézangyalnak.

Siduri asszony: A sumer őseposzban a bor készítésének a tudója. Gilgames az élet fájánál ismeri meg. Az „élet fájáról” csüngő vörös fürtök arról árulkodnak, hogy a sumerok ismerték a vörösbort. A vér és a bor keverékét kurumnak hívták

Szilénosz: Hermész fia, Dionüszosz nevelője és kísérője. Lófüleket és farkat viselő, pocakos, kopasz, mindig vidám és kótyagos kisöreg.

Théba: Thébát Kadmosz alapította. Kadmosz unokája, Pentheusz nem tudta megakadályozni, hogy Dionüszosz tisztelete el ne terjedjen Thébában. A bortól mámoros thébai nők, saját anyjának vezetésével agyonverték Pentheuszt.

Törtel: Kun vagy török eredetű régi magyar személynév, jelentése bizonytalan, talán négy nép (ura), más vélemény szerint négy vidék ura.

Unikornis: Egyszarvú ló alakú mesés állat, vörös lófeje, fehér lóteste, őzlába, oroszlánfarka van, és a homloka közepén egyenes hegyes szarva. Afrika belsejében az utazók, egyszarvút ábrázoló sziklarajzokat találtak. Ókori hiedelmek szerint szarvának pora a mérgek hatását közömbösíti. Úgy lehet elfogni, ha szűzlányt ültetnek útjába, előtte letérdel, és ölébe hajtja a fejét.

Vejnemöjnen: A finn Kalevalában szereplő hős, énekes.

Zagrosz hegy: Irán és Irak legnagyobb hegysége, Zagrosz képezi a közép-iráni fennsík nyugati és déli határát. A mezőgazdaság bölcsőjének tartják, termékeny völgyeit 10.000 évvel ezelőtt már művelték.

Jegyzetek a képekhez

Háromfejű ötlábú paripa (a címlapon)

Turulisten Ugor nevű beszélő táltos paripája a világ teremtésének kezdetén egy gyémántos arany tojásból ugrik ki. Fény és a jóság szimbóluma, ezért fehér bika képében harcol a Lidérc által varázsolt fekete bika ellen, aki a gonoszság megtestesítője, az alvilág ördögkirálya.

Életfa (Világfa, Tetejetlen fa, Istenfa néven is ismert: 29. old.)

A kép jobb oldalán Gyümölcsoltó Boldogasszony látható. Erre utalnak a fa ágairól: a hajáról lecsüngő szőlő, alma, körte, szilva és dinnye gyümölcsök. Feje fölött kékarcú szerelme Etele rejtőzik. A világfa gyökerei az Alvilágba érnek le. Jobb oldalon a kormos ördög is látható, a faágak között rejtőzködő aranykoronás sólyommadarak láthatók. Magyar népi ábrázolásokban is megjelenik a stilizált fa, például létra formában, körötte a csillogok, a hold vagy a nap képe, a fa tetején madáralak van, amely (Diószegi Vilmos szerint) a sámán szabad lelkét ábrázolja. Régen az ossátor közepén álló tartóoszlop lehetett az életfa kicsinyített mása. Erre a fára felhágó táltos így tudott az égi szellemekkel kapcsolatot teremteni.

Punica Fides (Jelentése: csalárdság, hitszegés: 33. old.)

Punica Fides szószerinti fordítása azt jelenti hűségvesztés. A kifejezés alapja a Poeni név (büntetés), amellyel a rómaiak nevezték a karthágókat. Tény, hogy úgy a rómaiak, mint a karthágóiak ádáz ellenségnek, alattomosnak és álnoknak tartották egymást. A képen egy nagyravágyó, hitszegő asszony tartja a kezében áldozatának koponyáját és koronáját.

Egomi Baudug Asam (Egomi Boldogasszony: 39. old.)

Egom: Esztergom népszerű rövidítése. Az 1930-as években feltárt esztergomi várkapolna (fejedelmi trónterem) falán előkerült egy töredékes oroszlános kép, amely esztergomi oroszlán

néven került a köztudatba. Az általam készített képen egy ilyen oroszlán hátán ül Boldogasszony (Keresztényeknél Mária).

Ez a név sumér ékiratokban, mint baudug asan került elő. Nem kétséges, hogy ezek a szavak a régies bódog (boldog) és asan (asszony) szavunkkal azonosíthatók.

A fejedelmi trónterem falait 14 oroszlán díszítette. Jelenleg már csak töredékei láthatók... Az „inter leones” jelentése: „oroszlánok között”. Ezzel a kifejezéssel döntöttek a magyar királyok életről vagy halálról. Hasonlóan a sumer URNAMMU törvénytáblán leírt ítélkezési formában 14 oroszlán és a király legfőbb bíróként ítélkezik.

Boldogasszony (Baba, sumereknél Bau: 45. old.)

Táltosének című lírai elbeszélő költeményemben a Boldog Asszony átváltozva aranyszarvassá vezeti el Hunort és Magort az alának földjére. Nyakába csimpaszkodó agancsos szarvasbőrt viselő asszony önmaga szelleme. Fent kozmikus önmaga a HOLD ragyog, alul Nimród, a nagy vadász, éppen egy oroszlánt öl meg, előtte Hunor karddal, Magor pedig sólyommal ábrázolva látható.

Seruzád (Besenyő főasszony: 51. old.)

„Szép arcú, délczeg növésű és fejedelmi tartású asszony volt. Izmos, hosszú virágszál, az aranysárga, húsos szirmú vízi virágok bódító fajtájából, mely érettre nyílt a nyár termékenyítő hevében. Tömör, szabályos arcza megfogta a pusztai napot és bársonyos barna zománca alatt fénylett; kissé ferde metszésű, kemény tekintetű szemében is a déli nap tüze égett. Arcának állatias és mégis nemes nyugalmit csak egy vonás zavarta meg: a góg kifejezése, mely állandóan ránozba vonta erős, fekete szemöldökét.

Sötét haja – az a vastag, ércfényű haj, melybe beletört Csanád ispán ollója, – két hosszú varkocsban folyt le a keblén.”
(*Herczeg Ferenc: Pogányok c. regényéből*)

Ividő (Árpád lányát hívták így. A jelentése: Jó idő: 57. old.)

Költött név, a jó idő szókapcsolat régies helyesírású formája miatti téves olvasatból keletkezett. Jókai Mór használta először a „Bálványosvár” című regényében, ahol elmeséli hogyan keletkezett a Szent Anna-tó, régebbi nevén Ividő tava, amit az író Orbán Balázstól vett át.

„Nem messze Bálványosvártól, magas bércek között van egy kerek tó. A tuhudunok Ividő-tavának hívták azt, az új vallás követői Szent Anna tónak nevezik.” (*Jókai Mór*)

Harmadnapon (Et resurrexit tertia die: 65. old.)

A képet valójában Pilinszky János hasonló című verse ihlette: „Mert megölhették hitvány zsoldosok,/ és megszűnhetett dobogni szive -/ Harmadnapra legyőzte a halált./ Et resurrexit tertia die.” A madárként újjászülető modern Messiás, akár egy fönixmadár tüzet gyújt saját fészkeből, aztán elégséggé újjászületik. Itt egy fekete bomba lángjaiból röppen fel a föltámadó romboló „megújulás.”

Kis Boldogasszony (73. old.)

Gyermekvédő istenség. Láthatóan óvja a kisgyermeket a rontó szellemektől. Szokatlan módon nyelvet ölt a gonoszokra, akik kígyóval, békával, akasztófaakötéssel fenyegetik.

Filéne (jelentése szép nő: 79. old.)

Filéne kezében fogja a székelyek áldozópoharát, amely kókuszdióból készült ezüst foglalattal. A fehérszellem főrabonban lóháton tartja hálójában Filénet. Monda szerint a hét vezér szövetségkötésénél a vérüket ebbe a kókuszdió serlegbe folytatták. A magyarok alatti bejövetelekor Zadirhám volt a főrabonban, aki a magyarokkal szövetségre lépett és hat kópajzsra vésett törvényt adott át Árpádnak. Ez a Csíki székely krónikában van írva, amelynek hitelességét vitatják. Feltételezik, hogy 1533-ban írták latin nyelven. Jókai a Bálványosvár c. regényében említi a székelyek kincseit: „...ereklyében tarto-

gatják Etele (Attila) égből esett kardját, Csaba vezérnek ökörbőrre hun betűkkel írott véghagyományát, Zadirhám kőpajzsait az öt alaptörvénnyel, s a hét vezér kókuszdió serlegét, amibe azok a szövetségkötésnél vérüket csorgatták. Ez mind a székelyek kincse.”

Nagyasszony (jelképe a Tejút: 83.old.)

Családvédő Istenség, bal vállán az apa, és az anya két gyermeke van. Nagyasszony szunyókálását kihasználó boszorkányok állattá varázsolnak át egy asszonyt és kislányát.

Ibla (mondabeli főtáltoslány: 87. old.))

Ibla a képen aranymagokat szór, és egy különleges állattal forr össze mágiája közben. Kalandó főtáltos lánya volt Ibla. Opour Zsombor vitéz temetési szertartásán Ibla is jelentkezik jussáért: Zsombor örök szerelmet ígért a lánynak. Most a lány vele kíván menni a másvilágra. A halott férfi háta mögé ül, átöleli őt, és a ló leviszi őket a sírba. Az íjászok száz nyilat lőnek a sírba, és egy rövid sikoly után Ibla és Zsombor együtt jutnak a szellemek birodalmába. Jókai: Bálványosvár című művében írja le Opour Zsombor ősmagyar szertartás szerinti temetését.

Elvő (jelentése: fondorhajú: 97. old.))

Az Elvő nevet Vörösmarty a túlsó, túl levő melléknévből alkotta. A szó Erdélyország nevével kapcsolatos: Erdő elvő, az erdőkön túli országot jelöli. Vörösmartynál Elvő Egandi fejedelmének, Kendének a lánya. Egandi Attila szülőhelye, valószínűleg a hun nemzetség otthona lehetett. Vörösmarty a Kende nevet a Bendeguz = Kendeguz névből kreálta. Bendegúz Attila apja volt. A Himnusz második versszakában Kölcsey is szerepelteti: „Őseinket felhozád/ Kárpát szent bércére,/ Általad nyert szép hazát/ Bendegúznak vére.”

(A képek nagy része Káptalantótiban a Tóti Galériában található, nem illusztrációk, csak a könyv díszítését szolgálják.)

Űtőszó

Madárísten világfán énekel című munkámban szépirodalmi szinten nem létező magyar mitológiát kísérlem meg töredékes formában megjeleníteni. Néhány tudományos megközelítés a magyar ősvalláson és a magyar hiedelemvilágon keresztül kutatta mitológiánk fellelhető vagy kikövetkeztethető elemeit. Szép eredményeket mutattak fel a publikációk. A költőnek az lehet a feladata, hogy a tudományos és irodalmi szintű írások hatására ihletett mitológiai történeteket alkosson.

Nagyon sok gondolatot ébresztett dr. Varga Zsigmond: Az ősmagyar mitológia sumir és ural-altáji öröksége című tanulmánya, vagy Ipolyi Arnold: Magyar Mythológiája, de felsorolásszerűen említem: Voigt Vilmos: A magyar ősvalláskutatás kérdései; Kállay Ferenc (1790-1861): A pogány magyarok valása; Komoróczy Géza: Fénylő ölednek édes örömeiben, vagy Dömötör Tekla: A magyar nép hiedelemvilága című könyvét. Természetesen más forrásokból is merítettem, amelyek talán a tudomány számára érdektelenek:

A Tárih-i Űngürüszenek a feltételezések alapján egy magyar krónika volt a forrása, amit valószínűleg 906-907-ben írtak Grandpierre K. Endre történész szerint. A krónikát először magyar rovásbetűkből fordították latinra. Az 1526-os mohácsi veszedelem után a székesfehérvári királyi könyvtárból előkerült „kódexet” (I. Szulejmán szultánnak) Terdzsüman Mahmud (1510-1575) fordította törökre. A könyv kikerült Törökországba, ahol Vámbéry Ármin találta meg 1860-ban. Török kéziratból magyarra dr. Blaskovics József fordította. (*Magvető*, 1982)

Arvisurák: Olyan szent könyvek melyeket rovásírással fa és fémtáblákra írtak rovásámánok. A szkíta birodalom összeomlása után Attila hozta Magyarországra, ahol 10.000 harcos őrizte. István uralkodása alatt Endre, Béla és Levente hercegek

Urál-Budára a magyarok rokonaihoz, a Mansykhöz vitték. Miután lejárt a Mansyk őrzési ideje, az egyik rovósámán Magyarországra hozta. Aztán Paál Zoltán ózdi (munkás) rovósámán folytatta tovább a történet írását. A könyv most 1400 oldal. *(Püski Kiadó)*

Csicsáky Jenő: MU az emberiség szülőföldje című könyvét is felhasználtam. *(Püski Kiadó)*

De a Sumer-Akkád mitológia és ezen belül a Gilgames eposz is tárgya volt jegyzeteimnek.

Nagyon sok tanulmányt, állásfoglalást, mesét, mondát olvastam el. Azonban, be kell vallanom, hogy igazából nem állt össze bennem egységes magyar mitológiai kép. Még a teremtéstörténetek sem egyformák. A Táltosének című könyvemben, amely 2008-ban jelent meg, ötszögletű tojás héjából lesz az Ég és a Föld, ebben a könyvben pedig a Föld, az őstengerből felhozott földből teremődik. A Boldogasszony hiedelem kört sem sikerült megnyugtatóan tisztázni, de a hét Boldogasszony házait a világfa hét ágán képzelem el. A Hold maga a Boldogasszony, aki szarvasűnő és házastársa a Nap, aki aranyszarvas. Nagy Boldogasszonyt, Nagyasszonynak hívom, és a Tejutat testesíti meg. A boldogasszonyok pedig a lányai.

Elképzelésem szerint a Hold és a Nap fia Csillag Göncöl; ő teremti meg a Földet Istenatya segítségével. Istenatya egyedül él ezüst palotájában a világfa tetején, de a teremtés munkájában Nagyasszony is részt vesz. Történeteimbe próbáltam integrálni olyan hun, finn, obi-ugor, görög mitológiai elemeket, amelyek szerintem léteztek volna a magyar mitológiában.

Ha a fantáziám szegény volt, vagy túl ment azokon a kereteken, amelyek egy ilyen kényes kérdéson belül megengedhetők, bocsássa meg nekem az értő olvasó.

Németh Dezső

TARTALOM

Előszó, amely ritkás betekintést ad hiedelemvilágunkba és mitológiánkba.....	5
Bevezető érdekességek, talányos történetek.....	8
Atila turulos pajzzsal a Képes Krónikából (színes kép)	
Az oroszlánfejű madár és két szarvas (színes kép).....	9
A rakamazi turul (fekete-fehér kép).....	10
Magyák Lemúriában.....	11
Mu térképe (fekete-fehér kép).....	13
Az ősjelek nyomdokain.....	24
Madáristen világfán énekel.....	29
Világfa: életfa (színes kép)	
Alkotó elme gondolat-koronája.....	31
Muanya földje Lemúriában.....	33
Punica Fides (színes kép)	
Stilizált térkép Muról (fekete-fehér kép).....	34
Gyönyörű fehér lótusz a Hun-tó tükrén.....	35
Guta, a rettentő erejű törpe.....	39
Egomi Baudug Asam (színes kép)	
Agancs ágkorona szentvirág álmom alatt.....	44
Lidérc és a Holdlány.....	45
Boldogasszony (színes kép)	
A teremtés kezdete.....	51
Seruzád: besenyő főasszony (színes kép)	
Szárnyas tulipánfa ágon.....	57
Ividő: Árpád vezér leánya (színes kép)	
Göncöl fiú Istenhez kiáltozik az ég kapujában.....	65
Harmadnapon (színes kép)	
A Földkorong teremtése.....	69
Az élővilág teremtése.....	73
Kis Boldogasszony (színes kép)	

Az ember teremtése.....	75
Élőlények teremtése.....	76
Az asszony Holddá, az ember Nappá változik.....	79
Filéne, a szép nő (színes kép)	
Göncöl hívja az anyját.....	83
Nagy Boldogasszony (színes kép)	
Sarlós Boldogasszony, a Bibura nevű Istenő.....	87
Ibla: mondabeli főtátozlány (színes kép)	
Borösten.....	97
Elvő: fondorhajú (színes kép)	
Jegyzetek.....	108
Jegyzetek a képekhez.....	112
Utószó.....	116

Készítette:

Könyvműhely

www.konyvmuhely.hu

Telefon: (46) 790-014